

OPINNÄYTETYÖ

Tuotantomanuaalin kehittäminen Pirkanmaan Barokille

Carita Iltanen

Kulttuurituotannon koulutusohjelma

(240 op)

Arvioitavaksi jättämisaika

(5/2022)

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kulttuurituotannon koulutusohjelma 240 op

Tekijä: Carita Iltanen
Opinnäytetyön nimi: Tuotantomanuaalin kehittäminen Pirkanmaan Barokille
Sivumäärä: 40 ja 16 liitesivua
Työn ohjaajat: Jyrki Simovaara ja Minna Hautio
Työn tilaaja: Aira Maria Lehtipuu / Pirkanmaan Barokki

Tämän opinnäytetyön tilaajana on Pirkanmaan Barokki. Pirkanmaan Barokki on vuodesta 2019 Pirkanmaan alueella toiminut barokkimusiikkiorkesteri. Orkesteri soittaa erilaisin ja vaihtuvin kokoonpanoin musiikin ehdoilla. Se järjestää omia konsertteja sekä soittaa tilauskonserteissa pääosin Pirkanmaan alueella. Tavoitteena on barokkimusiikin alueellinen saavutettavuus. Pirkanmaan Barokki on perustanut toimintaansa varten yhdistyksen helmikuussa 2022.

Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää orkesterille tuotannolliset rakenteet konserttien järjestämistä varten. Kehittämistyö on erittäin laaja, koska aiempia rakenteita ei ole. Konserttien järjestämiseksi luodaan perusta, mistä voidaan jatkaa kehittämistyötä eri osa-alueille, esimerkiksi markkinointiin.

Pirkanmaan Barokin tapauksessa halusin selvittää mahdollisimman samankaltaisten organisaatioiden toimintaa. Menetelminä käytetään yhden barokkiorkesterin vertaisanalyysiä haastatteluiden avulla ja toisen barokkiorkesterin toiminnan analysointia toimintakertomusten avulla. Lisäksi menetelmänä käytettiin Pirkanmaan Barokin oman tuotannon konsertin havainnointia ja yhden tilauskonsertin havainnointia. Tietopohjana käytetään barokkimusiikin historiaa, tietoa konserttiyleisöistä, tapahtumasta ja tapahtumatuotannoista, vapaaehtoistoiminnasta sekä koronan vaikutuksista konserttitoimintaan.

Tuotoksena syntyy yhdessä tietoperustan ja kerätyn aineiston pohjalta Pirkanmaan Barokille toimiva tuotantomanuaali erilaisten konserttien järjestämistä varten. Teen tuotantomanuaaliin myös lisäosan, jotta kuka tahansa orkesterista voi tarvittaessa tuottaa konsertin.

Asiasanat: barokki, musiikki, klassinen, tuotantomanuaali, orkesteri, konsertti

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Degree Programme in Cultural Management 240 ECTS

Author: Carita Iltanen
Title: Production Manual to Pirkanmaan Barokkiorkesteri
Number of Pages: 40 and 16 attachment pages
Supervisors: Jyrki Simovaara and Minna Hautio
Commissioned by: Pirkanmaan barokkiorkesteri / Aira Maria Lehtipuu

This final thesis was commissioned by the baroque orchestra Pirkanmaan Barokkiorkesteri. The orchestra's main area of operation is Pirkanmaa, Finland. The orchestra was founded in 2019. In 2022 Pirkanmaan Barokkiorkesteri founded a non-government organization to support its work.

The main purpose of this thesis was to create a production guide for the orchestra from scratch. The orchestra was fairly new; as a result there was no continual praxis regarding for example concert production, yet Pirkanmaan Barokkiorkesteri has already had some concerts.

The research methods used were benchmarking interviews and analyzing the actions and situation of other baroque orchestras. These methods were chosen to gather information from a similar kind of an organization and how they had overcome possible challenges. In addition to two aforementioned methods there was an attending and analyzing of two different concerts of Pirkanmaan Barokki. Factual basis consisted of the history of baroque music, knowledge of people attending to these kinds of concerts and concert productions. It was also relevant to have information about Covid-19 pandemic and its consequences to music industry.

As a result of collecting data and utilizing already existing information a production manual was made. It is to help Pirkanmaan Barokki to better organize and manage its own concerts. To be true to that and to make it more inclusive, the manual required an additional guide to make possible for any member of the orchestra to organize a concert.

Keywords: baroque, music, classical, production manual, orchestra, concert

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	5
2	PIRKANMAAN BAROKKI.....	7
3	TIETOPOHJA	10
	3.1 Barokkimusiikki ja -konserttitila	10
	3.2 Klassisen musiikin konserttiyleisö.....	11
	3.3 Tapahtuma	13
	3.4 Tapahtumatuotanto	14
	3.5 Vapaaehtoiset mukana konserttijärjestelyissä	18
	3.6 Koronan vaikutus konserttitoimintaan.....	20
4	MENETELMÄT	21
	4.1 Benchmarking	21
	4.2 Dokumenttianalyysi	22
	4.3 Havainnointi.....	23
	4.4 Huomioita aineistoista	24
5	TUOTANTOMANUAALI	27
	5.1 Aineiston käyttö tuotantomanuaalin rakentumisessa.....	27
	5.2 Tuotantomanuaalin perusta.....	28
	5.3 Tuotantomanuaalin rakentuminen	29
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	33
	LÄHTEET	35
	HAASTATTELUT.....	39
	LIITTEET.....	40
	LIITE 1 Tuotantomanuaali.....	40
	LIITE 2 Tuotantomanuaali, lisäosa.....	43

1 JOHDANTO

Pirkanmaan Barokin kantava voima Aira Maria Lehtipuu tarvitsi apua orkesterin konserttien tuottamisen kanssa ja minä tarvitsin opinnäytetyöpaikan, näin polkumme kohtasivat eräässä keskustelussa Pirkanmaan musiikkiopiston joulunajan oppilaskonsertin jälkeen. Tapasin orkesterin ydinryhmän ja totesimme keskustelun aikana, että voisimme tehdä yhteistyötä kaikkia hyödyttävällä tavalla. Samalla sovimme opinnäytetyön tekemisestä Pirkanmaan Barokille.

Päätimme Pirkanmaan Barokin ydinryhmän kanssa, että vaihtuvista konserttipaikoista johtuen tuotannon kehittäminen heidän tarpeisiinsa olisi hyödyllisintä. Kuten kaikkiin muusikoihin, koronapandemia vaikutti myös Pirkanmaan Barokin konserttitoimintaan, siirtäen myöhempään ajankohtaan Tampereen Raatihuoneelle suunnitellun konsertin (Hautala 2021a). Raatihuoneen peruuntuneen konsertin siirtyminen Aleksanterin kirkon väljempiin tiloihin aiheutti yleisöryntäyksen. Pirkanmaan Barokin konsertista kirjoitettu juttu konsertin alkamisen viivästyisestä 20 minuuttia ja jonon yltämisestä seuraavaan kortteliin (Hautala 2021b) herätti itselleni kysymyksen tuotannon kehittämisen tarpeesta.

Tavoitteena on muodostaa Pirkanmaan Barokille oma organisaatio ja sille tuotannolliset rakenteet, joiden puitteissa voidaan järjestää konsertteja. Pirkanmaan Barokki hakee notkeutta ja ketteryyttä vaikuttaa vain omiin asioihinsa irtautuessaan edellisestä yhdistyksestä. Ylimenovaiheessa tehdään vain välttämättömät toimet konserttien järjestämiseksi, pidemmän tähtäimen suunnittelua ei vielä ole ja sitä pyritään myös kehittämään. Oman yhdistyksen perustaminen konserttitoiminnan pyörittämiseen ja esimerkiksi ennakkolippujen myynti vaati pikaisia toimia jo tämän opinnäytetyön tekemisen aikaan. Pirkanmaan Barokilla oli menossa joitain uusinta-konsertteja jo aloitetuista projekteista sekä keväälle 2022 oli suunniteltu iso oma konsertti Tampereen Raatihuoneelle. Heillä on jo suunniteltu ohjelma koko vuodeksi, mutta esimerkiksi rahoitus vaatii loppuvuodeksi suunnittelua.

Toimenpiteet rakenteiden luomiseksi aloitettiin heti. Pirkanmaan Barokki perusti rekisteröidyn yhdistyksen ja teki tarvittavat rakenteelliset asiat toiminnan aloittamiseksi. Haluttiin selvittää, miten muut barokkiorkesterit ovat selvinneet toimintansa alusta ja Lehtipuun asiantuntevasta ehdotuksesta vertailuun otettiin Suomalainen barokkiorkesteri sekä Helsingin Barokkiorkesteri.

Tämän kehittämistyön tavoitteena on rakentaa Pirkanmaan Barokille tuotannolliset rakenteet konserttien järjestämistä varten. Toteutuksessa vertailuanalyysiä ja dokumenttianalyysiä apuna

käyttäen tutkin muita suomalaisia barokkiorkestereita ja niiden toimintaa. Havainnoinnilla selvitan, miten Pirkanmaan Barokki nyt järjestää konsertteja tai osallistuu muiden järjestämiin konsertteihin muusikkoina. Kehittämistyöni tuloksena syntyy malli konserttien järjestämiseen niin, että kuka tahansa ryhmästä pystyisi järjestämään konsertin niin halutessaan.

Käytän opinnäytetyössäni joitain sanoja, mitkä ovat jossain määrin puhekielisen kuuloisia, mutta musiikin piirissä yleisesti käytettyjä. Esimerkiksi sana roudata tarkoittaa tavaroiden liikkuttamista, pakkaamista, siirtelyä, kasaamista ja purkamista (Wikisanakirja 2022). Termille ei ole muodostunut suomenkielistä käännössanaa, joka kuvaisi asiaa yhtä kattavasti. Kuten Kielikellon artikkelissa ”Apua musiikista kirjoittavalle” sanotaan: musiikista kirjoittava joutuu usein pohtimaan lainasanojen käyttöä, koska musiikin kieli on kansainvälistä (Kolehmainen 2014).

2 PIRKANMAAN BAROKKI

Pirkanmaan Barokki on melko uusi toimija Pirkanmaan alueen kulttuurikentässä. Aamulehden toimittaja Hannu Hautalan mielestä Pirkanmaan Barokki tuo hyvän lisän tamperelaiseen musiikkielämään. Kevät Venetsiassa -konsertin konserttiarvostelussa hän kehuu ammattitaitoisen soittajiston tuovan barokin ajan ohjelmiston tulkintaan erityistä särmää ja hurmaa (Hautala 2022).

Saavutettavuus tarkoittaa Opetus- ja kulttuuriministeriön (2004, 74) mukaan yhdenvertaisuuden sekä kohteen lähestyttävyyden lisääntymistä kaikille ihmisille. Palvelu on kaikille helposti saatavilla ja se tarjoaa mahdollisuuden elämykseen kaikille, yksilön ominaisuuksista tai olosuhteista riippumatta (OKM 2004, 74). Alueellisella saavutettavuudella tarkoitetaan sitä, miten eri puolilla Suomea voidaan osallistua eri kulttuuritapahtumiin tai millaiset mahdollisuudet ihmisillä on harrastaa omaehtoista kulttuuria eri puolilla Suomea. Alueellisessa saavutettavuudessa voidaan huomioida myös, kuinka hyvin tapahtumapaikkaan pääsee julkisilla liikennevälineillä (Karttunen 2016, 152-154).

Orkesterin toiminnan alullepanija on viulisti Aira Maria Lehtipuu. Haastattelussa hän kertoo, että toimintaa ei olisi jos Tampereelta ei olisi löytynyt barokkimusiikin esittämiskäytäntöjä opiskelleita muusikoita. Sattumien kautta Tampereelle on muuttanut barokkiorkesterin tarvitsema cembalisti, joka oli innostunut orkesterin perustamisesta. Koronan tyhjennettyä kalenterin keikoista oli sopiva hetki alkaa suunnitella ja tehdä töitä orkesterin perustamiseksi, koska se vaatii aikaa. Hän koki tärkeäksi barokkimusiikin alueellisen saavutettavuuden, tällä hetkellä pääkaupunkiseudulla toimii lukuisia barokkiyhtyeitä ja muuallakin Suomessa, mutta esimerkiksi Pirkanmaan alueella vain Pirkanmaan Barokki. Paljon vaikuttaa myös se, että on ryhmä joka on valmiina tekemään konsertteja, ja että löytyy ihmisiä, jotka ovat valmiita pyörittämään raha-asioita (Lehtipuu 2022). Mahdollisuudet laadukkaisiin, suuriin konsertteihin paranivat huomattavasti Pirkanmaan maakuntarahaston hankkiessa erittäin hyvän cembalon Pirkanmaalle (Suomen kulttuurirahasto 2019).

Kysymykseen, miten muusikot ovat löytäneet toisensa, oli vastauksena, että ammattimuusikoiden joukko on pieni ja kaikki melkeinpä tuntevat toisensa. Lisäksi Novia ammattikorkeakoulussa lehtorina toimiva Lehtipuu on löytänyt merkittävän osan Pirkanmaan Barokin soittajista sieltä (Novia ammattikorkeakoulusta), vanhan musiikin esityskäytäntöjä opiskelleista alumneista tai nykyään siellä opiskelevista (Lehtipuu 2022). Kaikki Pirkanmaan Barokin soittajat

ovat ammattimuusikoita ja he työskentelevät useissa organisaatioissa. Pirkanmaan Barokin muusikot sijoittuvat niiden Music Finlandin Musiikkialan barometriin 2022 vastanneiden 37 prosentin joukkoon, joilla on monta työnantajaa (Music Finland 2022).

Pirkanmaan Barokin ensimmäinen orkesterikonsertti on ollut syyskuussa 2021, jos lasketaan yleisen määritelmän mukaan orkesteriksi ryhmä, jossa on enemmän kuin yksi soittaja stemmassa. Kamarimusiikkiyhtyeenä Pirkanmaan Barokki on esiintynyt vuonna 2019 konsertilla nimeltä Kuningattarien Rooma. Tämä esitettiin Helsingissä Early Music Festivaleilla. Nyt on tukien avulla mahdollistunut myös isompien konserttien järjestäminen orkesterina. Toiminnassa on mukana vakituisesti viisi muusikkoa ja tarpeen mukaan palkataan muusikoita konserttikohdaisesti lisää. Toki vakiintuneissakin kokoonpanoissa mennään projekti kerrallaan ja muusikoita tarvitaan aina vähän eri määrä, suurimmillaan on ollut 14 soittajaa yhdessä projektissa. Kaikkiaan projekteissa on ollut yhteensä yli 20 eri soittajaa, joille Pirkanmaan Barokki on maksanut palkkaa. Aiemmin ei ole ollut visiota, että aletaan kehittää tätä orkesteritoiminnaksi. Hyvän cembalon saaminen Tampereelle on tehnyt todella paljon asioiden kehittämiseksi eteenpäin. Tavoitteena on parantaa vanhan musiikin tunnettuutta ja lisätä ammattimuusikoiden työtilaisuuksia Pirkanmaan alueella (Lehtipuu 2022).

Pirkanmaan Barokki on perustanut toimintaansa varten rekisteröidyn yhdistyksen helmikuussa, löytäessään yhdistykseen raha-asioita hoitavan henkilön. Aiemmin he ovat toimineet toisen Pirkanmaalaisen yhdistyksen kautta. Pirkanmaan Barokilla oli toimintaa aloittaessaan valmiina heille suunniteltu graafinen ilme. Uusi yhdistys liittyi tarvittaviin verotus- ja ennakkoperintärekistereihin sekä haki työnantajalle tarvittavat vakuutukset ja avasi pankkitilin. Kevään aikana yhdistys on hankkinut itselleen konserttimainontaa varten kaksi roll-up –telinettä. Pirkanmaan Barokki on jo järjestänyt muutamia suuria konsertteja, muun muassa Brandenburgilaiset konsertot syyskuussa 2021 Tampereella Aleksanterin kirkossa.

Vaihtuvista kokoonpanoista ja -konserttipaikoista johtuen nykyiset toimijat kaipaavat apua tuotantoon, lähinnä raha-asioden hoitoon, jotta he voivat itse keskittyä musiikkiin ja konserttien suunnitteluun. Pirkanmaan alueella ei ole esimerkiksi joka konserttipaikalla cembaloa, niinpä sen kuljetus on aina järjestettävä eri konserttipaikoille. Pirkanmaan rahaston hankkima Kennedy-cembalo on kuljetusta varten tehty ja sen saa kätevästi purettua ja koottua. Tavoitteena on, että konserttipäivänä muusikot voivat keskittyä soittamiseen ja muut hoitavat tuotannolliset asiat. Pirkanmaan barokilla ei ole omaa toimitilaa, vaan myös harjoitukset järjestetään vaihtuvissa tiloissa ja esimerkiksi cembalo on sijoitettu Pirkanmaan musiikkiopistolle. Pirkanmaan

Barokki järjestää itse omia tuotantoja, mutta he käyvät soittamassa myös tilauskonserteissa. Tällöin he laskuttavat järjestävältä taholta konserteista sovitun summan.

Seuraavien konserttien suunnittelu lähtee aina ideoiden myynnistä eri tahoille, koska toiminta ei ole vielä vakiintunut. Sähköposteja lähetetään entisille yhteistyökumppaneille ja mahdollisille uusille ja soitetaan parin päivän jälkeen perään, josko kiinnostus konsertti-ideaan olisi heinäntynyt. Tällä hetkellä toiminta on hyvin lyhyelle aikajanelle sijoittuvaa, koska rahoitusta ei seuraaville projekteille ole. Esimerkkinä seuraavaksi suunniteltu neliosainen Vivaldi -sarja oli rahoituksellisesti selvä yhden konsertin osalta, sitten saatiin yhteistyökuvio toimimaan ja päästään tekemään ainakin seuraava osa jo elokuussa. Kahden viimeisen osan kanssa pitää hakea rahoitusta ensin ja vasta sitten suunnitella, miten edetään. Rahoitus on vielä niin vakiintumaton, että eletään kädestä suuhun. Lisäksi on vielä päällekkäin yhdistys- ja työryhmärahoitusta, ennen kuin päästään työryhmärahoituksesta eroon. Tämä on vielä sellaista murrosvaihetta (Lehtipuu 2022).

3 TIETOPOHJA

3.1 Barokkimusiikki ja -konserttitila

Terminä barokkimusiikki on vakiintunut käyttöön vasta varsin myöhään. Ensimmäisen kerran sitä on käytetty 1800-luvun loppupuolella, mutta vielä 1950-luvulla on kiistelty voidaanko sitä käyttää niinkin erilaisista säveltäjistä yhteisenä nimikkeenä (Mueller 1954, 421-437). Sanaa barokki alettiin käyttää 1900-luvun alussa yleisesti musiikkitieteessä tarkoittamaan historiallista aikakautta ja tyyliä. Vaikka barokkia on tutkittu kauan, ei ole yksimielisyyttä, voidaanko termiä barokki käyttää niin laajan ajanjakson musiikista yhtenäisenä tyylikautena (Otavan iso musiikkisanakirja 1981, 276-277).

Barokkimusiikkia soittaessa käytetään yleisesti matalampaa viritystasoa kuin nykyisessä sinfoniaorkesterissa. Barokin ajan soittimet ovat olleet kehittymättömämpiä kuin nykyajan klassisessa musiikissa käytetyt instrumentit. Esimerkiksi nykyaikainen viulu on kehittynyt barokin aikana ja suurimmat viulunrakentajat Stradivari, Guarneri ja Amati rakensivat viuluja tuona aikana. Basso continuo eli jatkuva säestys on barokkimusiikin tunnusomaisin piirre. Bassolinjaa soitettiin tavallisesti gamballa tai sellolla. Soitinkokoonpanot eivät olleet vakiintuneet, vaan soittimia käytettiin teoskohtaisten vaatimusten mukaan. Säveltäjät siis päättivät, mitä soittimia käytettiin. Barokkimusiikin ajanjaksolla oli ensin käytössä kirkkosävellajit, mutta vähitellen vakiintui käyttöön duuri-molli-sävellajit. Soittimien kehittyminen nopeutti vokaalimusiikista siirtymistä soitinmusiikkiin. Tänä ajanjaksona siirryttiin enenevässä määrin kirkollisesta musiikista maalliseen musiikkiin (Sävelten maailma 1989, 29-34).

Barokin aikakautena ooppera, konsertto ja barokkisonaatti vakiinnuttivat paikkansa uusina sävellysmuotoina. Barokkimusiikki oli hyvin erilaista Italiassa, Ranskassa ja Saksassa. Barokin ajan säveltäjiä on kuvattu työläisiksi, jotka puristivat sävellyksiä hovin ja kirkon tilauksesta ja niiden tarpeisiin. Barokin ajan säveltäjistä Georg Philipp Telemann oli merkittävä uudistaja, jonka kehittämällä traditiolla konsertit yhä edelleen järjestetään. Hänen aloitteestaan musiikkia kaupallistettiin: perustettiin musiikkioppilaitoksia, musiikkia alettiin painaa nuoteiksi ja myydä sekä konsertteihin alettiin myydä pääsylippuja (Casal 2014).

Orkesterin soittama musiikki luo vaatimukset konserttipaikoille. Musiikki sijoittuu 1600 - 1750-luvuille ja sitä on luontevaa soittaa iäkkäissä, pienehköissä tai vanhoissa rakennuksissa.

Barokin aikakausi jakautuu varhaisbarokkiin (1590-1640), täysbarokkiin (1640-1690), myöhäisbarokkiin (1690-1720) ja jälkibarokkiin (1720-1760) (Hyvönen & Unkari-Virtanen & Hovi 2006a).

Autenttisina konserttitiloina toimivat varhaisbarokin aikana hengellisen musiikin osalta kirkot ja kappelit, maallista musiikkia ja musiikkidraamaa esitettiin hoveissa, yksityisissä palatseissa ja puheteattereiden tiloissa. Täysbarokin aikana alettiin rakentaa oopperataloja suurimpiin ja vauraimpiin kaupallisiin keskuksiin. Akustiikka oli kuivahko ja tilat intiimejä, koristeiden ajateltiin parantavan akustiikkaa. Tänä aikakautena saatettiin käyttää aitioita trumpettifaarien soittamiseen ja muut soittimet sijoitettiin näyttämön kummallekin laidalle. Myöhäisbarokin aikakaudella musiikki oli läsnä kaikkialla. Tilojen piti olla riittävän suuret musiikkidraaman esittämiseen ja hevosenkengän muotoisissa teatteritiloissa saattoi olla kerrallaan sadoista tuhanteen kuulijaa. Musiikin esitystilat vaihtelivat jälkibarokin aikakaudella tavernoista oopperataloihin. Samalla maksulliset tilaisuudet alkoivat yleistyä suurissa tiloissa. Yksityiset salonkikonsertit olivat Ranskassa yleisiä. Silloin saatettiin järjestää isojakin näytöksiä musiikin teeman mukaan, esimerkiksi Händelin ilotulitusmusiikin aikaan ilotulitusnäytös (Hyvönen & Unkari-Virtanen & Hovi 2006b).

3.2 Klassisen musiikin konserttiyleisö

Klassisen musiikin määrällisiä kävijätietoja on kirjattu Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n vuosikertomuksiin. Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n jäsenistöön kuuluu isojen sinfoniaorkesterien lisäksi runko- ja kamariorkestereita sekä muita orkestereita, esimerkiksi barokki-, jazz-, nykymusiikki- ja viihdeorkestereita. Lisäksi mukana on liitännäisjäseniä, joihin lukeutuu nuoriso- ja opiskelijaorkestereita ja muita orkestereita. Kaikkiaan orkestereita on mukana 33 (Suomen Sinfoniaorkesterit ry 2022c, 17).

Klassisen musiikin konserttiyleisöjen määrät ovat nousseet systemaattisesti vuodesta 2010 vuoteen 2019. Vuonna 2010 konserteissa kävi 929 000 henkilöä (Suomen Sinfoniaorkesterit ry 2022a, 5) ja vuonna 2019 kävijöitä oli 1 114 000 henkilöä (Suomen Sinfoniaorkesterit ry 2022b, 4). Konserteissa kävijöissä on ollut suuri vähennys vuosina 2020 ja 2021, mutta verkossa esitettyjen konserttien määrä on näinä vuosina noussut. Vuonna 2021 yleisön määrä on live-konserttien ja verkkokonserttien yhteenlaskettuna summana lisääntynyt 2 137 000 henkilöön (Suomen Sinfoniaorkesterit 2022c, 4).

Klassisen musiikin orkesterit tekevät lähes poikkeuksetta yleisötyötä. Merkittävänä tavoitteena on lasten ja nuorten innostaminen klassisen musiikin pariin omakohtaisten kokemusten ja teosten taustoittamisen kautta. Orkesterit pyrkivät tavoittamaan lapsia ja nuoria tekemällä yhteistyötä neuvoloiden, päiväkotien, koulujen ja musiikkioppilaitosten kanssa. Lapsille ja nuorille järjestetään ennen tai jälkeen konsertin erilaisia työpajoja ja pedagogisia ryhmiä. Orkesterit ovat mukana erilaisissa kuntien ja kaupunkien kulttuuri- ja musiikkipoluissa sekä kulttuurikaveri –hankkeissa. Eri orkestereilla on kummitoimintaa koulujen musiikkiluokkien kanssa. Orkestereista monet ovat mukana Suomen Kulttuurirahaston suuressa Taidetestaajat –hankkeessa (Suomen Sinfoniaorkesterit 2022c, 10). Taidetestaajat mahdollistaa kaikille 8-luokkalaisille yhden tai kaksi käyntiä laadukkaissa kulttuurielämyksissä ympäri Suomen, heille tarjotaan pääsyliput ja matkat (Suomen Kulttuurirahasto 2022). Orkestereilla on muitakin yleisötyömuotoja. Tampere Filharmonialla on nuorille opiskelijoille mahdollisuus saada käyttämättä jäävä kausikorttilaisen paikka 2 € hinnalla ilmoittautumalla Tampere-talon lipunmyyntiin. Heillä on muutenkin alennushintaisia lippuja opiskelijoille ja nuorille. Nuori kuuntelija-klubi ei ole voinut järjestää toimintaa korona-aikana 2020-2021 (Tampere Filharmonia 2022).

Aikuisväestön keskuudessa yleisötyö keskittyy teosesittelyihin sekä taiteilijatapaamisiin. Erilaisille ryhmille järjestettiin tutustumismahdollisuuksia orkesterien tiloihin, soittajiin, kapellimestareihin ja soittimiin. Orkesterien yleisötyöhön on palkattu edelleen todella vähän päätoimisia yleisötyöntekijöitä, mutta niitäkin on. Ikääntyneiden kanssa toimiville Suomen Sinfoniaorkesterit ry julkaisi oman oppaan helpottamaan orkestereiden saavutettavuutta sekä suunnittelemaan orkesterisalien ulkopuolella tapahtuvaan musiikkitoimintaan. Opasta voivat hyödyntää myös muut ikääntyville musiikkipalveluita tarjoavat ammattiryhmät (Suomen Sinfoniaorkesterit ry 2022, 11).

Vuonna 2018 Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n teettämän tutkimuksen mukaan konserteissa kävi pääosin hyvin tyytyväisiä kuulijoita. Vastaajia tutkimuksessa oli 2324 henkilöä ja heistä 97 % oli erittäin tyytyväinen tai melko tyytyväinen konserttiin, ja 93 % vastaajista aikoi käydä uudelleen saman orkesterin konsertissa. Vastaajista 69 % oli suositellut tai voisi suositella konserttia muille. Tutkimuksessa oli mukana 22 suomalaista suurta orkesteria tai kamariorkesteria. Tutkimuksen teki Innolink (Suomen Sinfoniaorkesterit ry 2018).

3.3 Tapahtuma

Tapahtuma voi olla kongressi, messutapahtuma, festivaali, taidenäyttely, konsertti tai vaikka palkintoseremonia tai mitä tahansa muuta. Olipa kyse rock-musiikista, teatterista tai uskonnosta, olipa tapahtumapaikkana pieni hotelli tai jättimäinen konserttilava, tuottaja voi järjestää loistokkaan ja upean tai lattean ja tylsän tapahtuman. Ihmiset hakeutuvat tapahtumiin, koska he synnynnäisesti pitävät toisten ihmisten kasvoista. Ihmiset saavat tapahtumista lohtua, toivoa ja jännitystä. Tapahtumat voivat repiä erilleen ihmisiä, firmoja ja poliittisia puolueita. Tapahtumat ovat vaikuttavia, ne ovat tarinallistamista ja se on miljardibisnestä (Maier 2012, 1-12).

Tulevaisuudessa tapahtumajärjestäjien tulee tasapainoilla riskin ja luovuuden välillä, pitää vaihtaa päättäjiin tapahtumajärjestäjien yhdistyneellä äänellä, pitää kohdella mediaa mahdollisena kumppanina ja antaa heille hyviä uutisaiheita, jotka tuovat esiin tapahtumien myönteisiä vaikutuksia. Voimme ottaa opiksi menneisyyden tapahtumista, suunnaten tulevaan mahdollisuutena, varautuen ei-toivottuihin yllätyksiin joustavasti. Yhtenä tulevaisuuden mahdollisuutena tutkijat heittävät ajatuksen julkisen rahoituksen lisäämisestä tapahtumatuotantoon, tosin samalla toimintaympäristö saattaa muuttua säännellymmäksi ja kontrolloidummaksi. Tapahtumatuottajan on pysyttävä selvillä laeista ja säädöksistä sekä työskenneltävä niiden puitteissa. Lisääntynyt tapahtumamäärä aiheuttaa sen, että yleisö odottaa ja vaatii tapahtumilta aina enemmän. Tapahtumajärjestäjän on oltava innovatiivinen, jotta juuri hänen tapahtumansa erottuu joukosta. Tapahtumajärjestäjien tulisi lähestyä päättäjiä ennakoiden ja yhdistää voimansa, tarvittaessa tulisi huolehtia edunvalvonnasta (Devine & Carruthers 2015, 10-18).

Tapahtumat voivat luoda paikkakunnalle tietynlaisen julkisuuskuvan, kuten esimerkiksi Visuveden pusujuhlat tekivät aikanaan. Erilaisten vuodenaikajuhlien merkitys on jo historiassa tunnettu. Nykyaikana tapahtumia on aina vain enemmän ja niiden merkitys on edelleen suurta, vaikka mukaan on tullut erilaiset sosiaalisen median kanavat ja -tavat järjestää esimerkiksi konsertteja. Tapahtuma kehittää kulttuurielämän sisältöä ja rakenteita, niistä tulee alueelle tuloja majoituksen ja muiden oheispalveluiden, kuten liikenteen kautta. Se voi myös kehittää yhteisöä, lisätä yhteisöllisyyden kokemusta, sen rakenteita ja merkitystä. Tapahtumat monipuolistavat kulttuuritarjontaa monella paikkakunnalla ja lisäävät matkailun mahdollisuuksia alueellisesti (Iso-Aho 2011, 6-17).

3.4 Tapahtumatuotanto

Tapahtumatuotannolla tarkoitetaan Faktaa ja fiilistä –kirjan mukaan erikokoista yhteistyöverkostoa. Yhteistyöverkosto voi olla iso tai pieni, mutta se jakautuu tapahtuman alullepanijaan eli omistajaan, tapahtuman tuottajaan ja erilaiseen määrään muita toimijoita. Ison osan tapahtumatuottajan työkaluista muodostaa hänen yhteistyöverkostonsa (Huhtaniska & Tirronen, 2019, 2). Käsittelen tässä tapahtumatuotantoa nimenomaan tämän kuvion - ja klassisen musiikin tuotannon kautta.

Kuva 1. Tapahtumatuotannon verkosto (Huhtaniska & Tirronen 2019, 2). Kuvassa 1 Tapahtumatuotannon tiimin ja tuottajan ympärille on koottu kaikki tapahtumatuotannolle tärkeät asiat: omistaja, yleisö, yhteisö, viranomainen, media, kumppani, alihankkija, vapaaehtoinen ja esiintyjä.

Tuottaja toimii koko yhteistyöverkoston keskellä. Hänen ympärillään on joukko toimijoita, ensimmäisenä omistaja, joka on koko tapahtuman idean alku. Omistaja on vastuussa koko tapahtuman järjestelyistä, hän voi myös siirtää vastuun jollekin muulle taholle sopimuksella. Sopimukset allekirjoittaneen on syytä olla tietoinen kaikista tapahtumaan liittyvistä asioista. Tapahtuman järjestämisellä on hyvä olla jokin syy, tapahtuman toimintatapojen vakiintuminen kes-

täväksi toimintakulttuuriksi vaatii aikaa ja toistoja (Huhtaniska ym. 2019, 5-18). Tässä yhteydessä tarkastelen omistajaa voittoa tavoittelemattoman organisaation kannalta, kuten opinnäytetyön tilaajakin on.

Tapahtuman pitää saavuttaa oikea yleisö, se joka nauttii juuri kyseisen tapahtuman sisällöstä. Yleisölle syntyy hyviä kokemuksia, kun se pääsee samanmielisten joukossa kokemaan itselle tärkeitä asioita. Tapahtumajärjestäjän on hyvä tiedostaa miksi yleisö tulee paikalle, mitkä ovat heidän odotuksensa ja jos mahdollista, ylittää ne. Näin asiakas pysyy tyytyväisenä ja tulee seuraavankin kerran tapahtumaan. Tavoitteisiin nähden sopivat asiakasmäärät pitävät tapahtuman käynnissä ja mahdollistavat seuraavankin tapahtuman tekemisen. Päätös tapahtumaan osallistumisesta voi johtua paikasta, tottumuksesta, mieleisestä sisällöstä tai vaikka omien ystävien osallistumisesta sekä tapahtuman hinnasta. Tapahtuma on palvelu, jota ei voi nähdä etukäteen. Päätös osallistumisesta tehdään mielikuvan perusteella. Kokemus tapahtumasta alkaa jo ennakkolipun ostamisesta, näin ei ole yhdentekevää millaista palvelua asiakas saa jo siinä tilanteessa. Yleisön mielikuviin vaikuttaa hyvin suurelta osin markkinointi, on syytä miettiä tarkkaan millainen kuva halutaan antaa ja markkinoida sen mukaan. Yleisölle on hyvä antaa tapahtuman loppumisaika, jotta esimerkiksi kulkemisen voi suunnitella etukäteen. Samoin kaikista yleisöön vaikuttavista muutoksista on syytä tiedottaa selkeästi. Ihmiset eivät pidä jonottamisesta, hyvät opasteet ja riittävä, avulias henkilökunta ovat erittäin tärkeitä. Sopiva määrä yleisöä tiloihin nähden on tärkeä huomioida. Tapahtuman nettisivuilla olisi hyvä olla maininta helposti saatavilla, onko tapahtumapaikka kulkuväyliltään esteetön (Huhtaniska ym. 2019, 20-32).

Yhteisöllisyys klassisen musiikin tapahtumassa toimisi ainakin joukkorahoituksen hankkimisessa, vastineeksi voisi saada pääsylipun konserttiin. Yhteisöllisesti tehty tapahtuma toteutetaan yleensä verkostomaisesti, hierarkkinen ylhäältä alas annettu komentokäsky ei toimi niin hyvin kun kyse on yhteisöllisesti toteutetusta tapahtumasta. Yhteisöllisyys konsertin tuottamisessa voi toimia, jos on valmiina yhteisö ja toteutus aloitetaan suunnittelusta. Näin toimittaessa on kuitenkin hyvä olla valmiina jo tietyt raamit, mihin tapahtuma rakentuu. Tällä tavoin tapahtuman voi tehdä pienelläkin budjetilla (Huhtaniska ym. 2019, 35-42).

Tuottajan on hyvä tuntee lait ja määräykset niin hyvin, että tietää mitä pitää ilmoittaa viranomaisille. Klassisen musiikin konsertissa viranomaiselle ilmoitettavia asioita voi etsiä erilaisista tapahtumajärjestäjille suunnitelluista oppaista. Yleisesti tapahtumatuottajan pitää olla kiinnostunut asioista ja niiden kehittymisestä, että pysyy selvillä ajankohtaisista muutoksista. Tosin oppaissaakaan ei välttämättä ole selvitetty tarkalleen, mitä pitää ilmoittaa jos kyseessä on

vaikka klassisen musiikin konsertti. Kunnalta voi kysyä apua, jos jotain tietoa ei löydy. Kunnilta ja kaupungeilta voi joissain tapauksissa hakea myös rahallista apua tapahtuman tuottamiseen. Eri paikkakunnilla on erilaisia sääntöjä melun, liikenteen ja muun sellaisen suhteen. Tapahtuman turvallisuudesta pitää huolehtia sekä työntekijöiden että yleisön näkökulmasta. On hyvä olla selvillä, mihin ilmoittaa jos jotain epätoivottua sattuu. Vaikka tapahtumasta ei tarvitsisi tehdä pelastussuunnitelmaa, on hyvä käydä turvallisuuden perusasiat läpi esimerkiksi tapahtumaan tulevien vapaaehtoisten kanssa. Turvallisuuden yksi osa-alue on tietoturvallisuus, viestinnässä on hyvä olla selvillä, mitä viestitään ja kenelle. Yleisötapahtumissa konserteissa yleisö on passiivista eli ei osallistu itse tekemiseen vaan kuuntelee sille osoitetulla paikalla, näin osallistujien toimintaan liittyy vähemmän riskejä. Vakuutuksia klassisen musiikin konsertteja järjestettäessä saatetaan tarvita, jos konsertista pitää tehdä ilmoitus poliisille ja sille pitää tehdä pelastussuunnitelma, niin on myös syytä ottaa vastuuvakuutus. Tapahtuman järjestäjä tarvitsee myös talkoolaisia varten oman vakuutuksen ja tietysti muusikkoja varten tapaturmavakuutuksen. Tekijänoikeudet muodostavat yhden viranomaisille tehtävän ilmoituksen. Klassisen musiikin konsertissa tekijänoikeusmaksuja saattaa muodostua, jos säveltäjän kuolinvuoden jälkeen ei ole kulunut vielä 70 vuotta. Jos konsertissa käytetään sovitettuja kappaleita, niin myös niistä muodostuu tekijänoikeusmaksuja (Huhtaniska ym. 2019, 42-59). Teoston yleisten ehtojen mukaan:

Teoston lupaa ei tarvita, jos teos kuuluu ns. vapaisiin teoksiin (public domain), eli kun teoksen suoja-aika on päättynyt tai se muusta syystä ei kuulu tekijänoikeussuojan piiriin, jos teoksen käyttö on sallittua suoraan lain nojalla tai jos Teosto ei edusta asiakkaan käyttämien teosten tekijöitä (Teosto 2021).

Tapahtumassa pitää noudattaa jätelakia, ympäristölakia ja tarvittaessa ympäristösuunnitelmaa pitää liittää tapahtumailmoituksen yhteyteen. Klassisen musiikin konserteissa ei yleensä synny kovin paljon jätettä, jos konsertissa ei ole ruoka- tai juomatarjoilua kertakäyttöastioista. Nykyään suositaan mobiililippuja tai puhelimen näytöltä tarkistettavia lippuja turhan paperiroskan synnyn estämiseksi. Melu on vähäistä, koska äänentoistoa ei käytetä. Energian kulutus syntyy valaistuksesta ja lämmityskaudella konserttitilojen lämmityksestä. Tapahtuman liikenne pyritään hoitamaan valmistelujen osalta mahdollisimman vähillä ajoneuvoilla, kaikki tarpeet roudataan samalla kertaa ja konserttipaikka valitaan siten, että sinne pääsee myös julkisilla liikennevälineillä. Veden kulutus syntyy mahdollisesti konserttavieraiden, esiintyjien ja muun henkilökunnan WC-käynneistä ja käsien pesusta. Mahdollisesti vesipiste on konserttivierailta käytössä juomista varten. Tapahtumaa suunnitellessa ja tapahtuman jälkeen voidaan miettiä, tehtiinkö kaikki mahdollisimman pienillä jätemäärillä ja mahdollisimman vähän kuluttaen. Aina

voidaan parantaa ja edetä pikku hiljaa ekologisempaan suuntaan. Tapahtuman myyntivaltiksi voi ottaa sen ekologisuuden ja kannustaa yleisöä saapumaan julkisilla kulkuvälineillä, polkupyörällä tai kävellen.

Medialla tarkoitetaan eri viestintävälineitä, tiedotusvälineitä, joukkoviestimiä ja sosiaalista mediaa. Toimittajat ovat hyvin tärkeitä kumppaneita tapahtumanjärjestäjälle. He voivat auttaa järjestäjätahoa kirjoittamalla tapahtumasta tai konsertista jutun. Näin markkinointi on helpompaa ja tapahtuma saa näkyvyyttä. Klassisen musiikin konserteissa näkyvyys paikallislehdessä on erittäin tärkeä mainos, mahdollinen konserttivieras saattaa tehdä osallistumispäätöksensä lehti-jutun perusteella. Joukkoviestimissä voidaan lisäksi ostaa maksettua mainostilaa sekä ilmoittaa tapahtuma paikallisiin menovinkkeihin. Tapahtumajärjestäjän tavoitteena on herättää kiinnostus järjestettävää tapahtumaa kohtaan ja osata valita sellainen kanava, jota mahdollinen kohdeyleisö käyttää. Journalistin tavoitteena on tuottaa tietoa puolueettomasti ja kiinnostavasti, oman talon periaatteita ja kohdeyleisöä miettien. On olemassa paljon aikakauslehtiä, joihin jutun voi saada helpommin kuin esimerkiksi Aamulehteen. Sisällön kiinnostavuus ja oikea kohderyhmä ratkaisevat kirjoitetaanko juttu ja vaikka se olisi kirjoitettu, luetaanko sitä. Kulttuuritoimituksen linja saattaa olla vaikkapa tehdä yhdestä esiintyjästä henkilökuva ja muut tapahtuman tiedot kirjoitetaan tiiviisti saman jutun yhteyteen. Jutut voivat saada alkunsa hyvin kirjoitetusta mediatiedotteesta. Mediatiedote saattaa antaa kulman juttuun monelta eri katsantokannalta ja näin herättää asiasta kiinnostuneen toimittajan. Mediatiedotteita lähettäessä voi olla hyvä ottaa selvää siitä, kenelle se kannattaa lähettää, kuka mahdollisesti seuraa kyseisiä aiheita ja kirjoittaa niistä. Jos mahdollista, tapahtumajärjestäjän kannattaa tutustua toimittajiin, sillä tutun ihmisen viestit luetaan helpommin. Väkisin yrittämällä ei yleensä saa juttuja läpi, hyvin kirjoitettu ja taitettu tiedote sen sijaan saattaa herättää toimittajan mielenkiinnon. Sosiaalisen median kanavien viestintä pitäisi olla aina ennakoon suunniteltua ja aikataulutettua. Markkinointi sosiaalisen median kanavien kautta saattaa olla kannattavaa, jos kohdeyleisö löydetään tai tiedetään mitä kanavia se käyttää. Sosiaalisen median kanavia käytettäessä pitää varata henkilökunnalle aikaa vastata ihmisille ja tehdä päivityksiä sovittuun tahtiin. Kaupallista yhteistyötä voi tehdä tubettajan tai bloggaajan kanssa, mutta pitää löytää oikea henkilö tekemään sitä. Oikea henkilö voi olla sellainen, joka muutenkin tulisi esimerkiksi tapahtumaan itse kuuntelijaksi. Sosiaalisen median kanavilla myös väärät tiedot leviävät helposti, siksi tapahtumajärjestäjällä olisi hyvä olla koko ajan tieto siellä käytävästä keskustelusta. Väärät tiedot pitää pystyä oikaisemaan heti tai on vaarana, että ne leviävät todella nopeasti (Huhtaniska ym. 2019, 62-73).

Kumppanilla tarkoitetaan esimerkiksi apurahaa myöntäviä tahoja, apurahoja ja tukea myöntävät valtio, kunnat ja säätiöt. Kumppani voi olla myös sponsori. Hyvässä sponsorisuhteessa sekä tapahtumanjärjestäjä että sponsori voittavat ja vielä yleisökin saa sponsorisuhteesta jotain lisäarvoa tapahtumaan. Sponsorointisuhteessa on tärkeää, että sponsorin ja sponsoroitavan arvot kohtaavat. Sponsorointi on yleensä pitkäkestoista ja tulokset eivät näy välttämättä heti (Huhtaniska ym. 2019, 80-94).

Alihankkija voi toimittaa tapahtumaan erikoiskalustoa tai tekniikkaa olematta suorassa työsuhteessa tapahtumajärjestäjään. Alihankkijalta voidaan vuokrata sellainen kalusto, mitä tarvitaan esimerkiksi konsertin järjestämisessä, mutta sitä ei ole järkevää ostaa itselle. Mitä tahansa alihankintana tarvitaankaan, on parempi olla ajoissa liikkeellä. Alihankintana voidaan vuokrata esimerkiksi tila, äänentoisto, lipunmyynti, kuljetukset, turvallisuuspalvelut, catering tai vaikka konsertin taltiointi. Riskejä ja epäonnistumisia tuo kiire hankkia joku palvelu (Huhtaniska ym. 2019, 96-112).

Vapaaehtoisten työpanoksesta konserteissa lisää luvussa 3.5.

Esiintyjälle hyvä esiintyminen on sellainen, missä hän saa kontaktin yleisöön helposti. Tilan pitäisi olla hyvä suhteessa yleisöön, jotkut pitävät tästä syystä hieman ahtaammasta lavasta. Lavalla pitäisi kuitenkin päästä liikkumaan vaivattomasti. Muusikoille tärkeää on päästä lavalle, jossa kaikki tukee sointia, erityisen tärkeää tämä on klassisen musiikin soittajille koska musiikkia ei vahvisteta. Sopimukseen kannattaa kirjata kaikki minimivaatimukset. On mukavaa, jos on riittävät takatilat muusikoille, lisää mukavuutta tuo jos heitä ollaan vastassa ja esitellään paikat. Jos päivä on pitkä, niin takatiloissa olisi hyvä olla soittajille vettä ja syötävää. Esiintyjille on syytä laittaa vielä kiitokset jälkikäteen. Tapahtuman aikataulut on hyvin tärkeää esiintyjille, myös päättymisaika. Aikataulumuutoksista pitäisi tiedottaa heti esiintyjä. Taltiointista on sovittava muusikoiden kanssa. Sovitut palkkiot maksetaan mahdollisimman nopeasti, kuitenkin kuukauden sisällä tapahtumasta. Toimita riittävät ennakkotiedot esiintyjille ajoissa (Huhtaniska ym. 2019, 117-127).

3.5 Vapaaehtoiset mukana konserttijärjestelyissä

Kansalaisareenan määritelmän mukaan vapaaehtoistoiminta on sellaista toimintaa, mitä tehdään omasta vapaasta tahdosta. Tehdään jotain itselle tärkeän asian puolesta, ilman ulkoista

korvausta. Vapaaehtoistoimintaa voi tehdä kaikille ihmisille yleisillä taidoilla tai voi antaa toisten käyttöön jonkun itsellä olevan erityisosaamisen. Vapaaehtoistyön periaatteisiin kuuluu palkattomuus, luottamuksellisuus, oikeus ohjaukseen ja tukeen, puolueettomuus, suvaitsevaisuus ja autettavan ehdoilla toimiminen. Vapaaehtoistyössä mukana olevat oppivat uusia taitoja, kokevat iloa, tutustuvat uusiin ihmisiin, saavat uusia kokemuksia ja parhaimmillaan voimaantuvat vapaaehtoistyön myötä. Uusia vapaaehtoisia voi löytää esimerkiksi vapaaehtoiset.fi -palvelusta (Kansalaisareena 2022). Henkilöresurssit eri tapahtumissa toimivat pitkälle vapaaehtoisten voimin. Vapaaehtoisten käyttö konserttien henkilökuntana on varsin yleistä, rahaa henkilökunnan palkkaamiseen ei yleensä ole. Vapaaehtoiset voivat tuoda tapahtumaan kaivattua yhteisöllisyyttä ja kohottavat yleistä ilmapiiriä. Vapaaehtoiset ovat erittäin arvokkaita organisaatiolle ja heidän jaksamisestaan on syytä pitää hyvää huolta, vaikka se aiheuttaisi hieman kustannuksia (Väntänen & Rehnström 2012, 11).

Vapaaehtoinen tuo arvokkaan lisän tapahtumatuotantoon ja mahdollistaa monia tapahtumia. Konserttijärjestäjän on hyvä miettiä sitä, miksi vapaaehtoiset tulevat tekemään kyseisiä töitä ja mitä he saavat siitä? Vapaaehtoisten käyttö luo yleensä hyvää ilmapiiriä tapahtumaan sekä lisää yhteisöllisyyttä ja tullessaan uudelleen, heillä voi olla hyviä kehitysideoita. Panostus vapaaehtoiisiin maksaa yleensä itsensä takaisin. Minkälaisen kokemuksen vapaaehtoiset tapahtumasta saavat, riippuu kokonaan tapahtuman järjestäjästä. Vapaaehtoiset voivat saada palkkseen konserttilipun tai välttämättä he eivät saa muuta kuin hyvää mieltä, palkka on ulkoinen tai sisäinen. Vapaaehtoisia löytyy usein omien verkostojen kautta. Kannattaa ottaa vapaaehtoisia hieman useampi varmuuden vuoksi, osa ei välttämättä tule paikalle. Vapaaehtoisille pitää järjestää aina joku perehdytys, kertoa mitä työtehtäviin kuuluu, miten pukeutua ja mistä saa työvälineet sekä ruokaa. Vapaaehtoisten ollessa tekemisissä tapahtuman yleisön kanssa, heille ei voi kyllin korostaa ystävällisyyden merkitystä. Muista kiittää ja yritä luoda arvostava sekä mukava ilmapiiri (Huhtaniska ym. 2019, 133-139).

Vapaaehtoisten sitoutuminen eri tapahtumiin on ollut viime aikoina muuttumassa. Nähtävissä on vapaaehtoisten sitoutumisen lyhytaikaisuus, halutaan kenties osallistua vapaaehtoisena vain kerran johonkin. Yhtenä muoti-ilmiönä ulkomaisilla työmarkkinoilla on antaa työntekijän osallistua vapaaehtoistoimintaan työajalla tai verkossa. Verkossa asiantuntija saattaa auttaa organisaatiota tekemällä esimerkiksi markkinointisuunnitelman tai verkkosivut. Suomessa on arvioitu vapaaehtoisia työskentelevän 30 henkilöä yhtä palkattua henkilöä kohti ja tilapäisiä työntekijöitäkin vastaan on arvioitu työskentelevän kolme vapaaehtoista (Iso-Aho 2011, 14-18).

3.6 Koronan vaikutus konserttitoimintaan

Tiedossamme on koronan vaikutukset kulttuurialaan, sillä konserttitoiminta suljettiin lähes täydellisesti tai konserttitiloihin asetetut rajoitteet tekivät lippituloista riippuvasta toiminnasta täysin kannattamatonta. Määräysten mukaan esimerkiksi 120 paikkaisessa ravintolassa sai pahimmillaan olla paikalla 20 henkilöä esittävän taiteilijan pitäessä konserttia. Samassa ravintolassa sai olla 90 ihmistä paikalla, jos kukaan ei esiintynyt. Ravintolat ja baarit saivat samaan aikaan pitää ovensa auki melko myöhään illalla ja ostoskeskukset pullistelivat ihmisiä vailla rajoituksia. Tällöin Suomen valtioneuvostolla ei ollut ketään, joka olisi tiennyt kulttuurialasta yhtään mitään. Ylen uutisessa mainitaankin, että tämä on ensimmäinen päättäjien sukupolvi, joka sai taito- ja taideaineissa huonompaa opetusta. Yhteiskunnan arvot alkavat näkyä päätöksenteossa (Mattila 2021).

Yleisesti musiikkialan barometrin mukaan klassisen musiikin ammattilaisista noin 60 %:lla tulot laskivat koronapandemiasta johtuen ja vain 20 % vastaajista oli sitä mieltä, että oli saanut korona-aikana riittävästi tukia. Lähes puolet vastaajista koki, ettei ollut saanut riittävästi tukea tai saanut tukea lainkaan. Kyselyyn vastanneista klassisen- ja nykymusiikin ammattilaisista 25 % uskoo tilanteensa pysyvän tasaisena myös tulevaisuudessa (Music Finland 2022).

Nyt tuntuu, että tapahtumia järjestetään entistä enemmän, koska niin paljon tapahtumia siirtyi tai jäi järjestämättä. Viime aikoina olen saanut lukea lehdistä vähäisen lipunmyynnin takia peruuntuneista konserteista. Perimmäinen syy tapahtumien peruuntumisille on juuri se, että ihmiset käyttävät jo kaksi vuotta sitten hankkimansa liput vuosia siirretyille festivaaleille, eivätkä he osta välttämättä uusia lippuja (Vatka 2022).

Pirkanmaan Barokin yksi suunniteltu konsertti jouduttiin siirtämään isompiin tiloihin ja siitä seurasikin positiivinen yllätys yleisömäärän kasvuna, mikä toisaalta paljasti toiminnasta puutteita. Toisaalta Pirkanmaan Barokin toiminta sai vauhtia, kun muut konsertit peruuntuivat ja muusikoiden piti olla Suomessa. Taloudelliset tappiot eivät ole olleet Pirkanmaan Barokilla niin suuria, koska toiminta ei ollut vielä kunnolla lähtenyt käyntiin.

4 MENETELMÄT

Pirkanmaan Barokin tapauksessa halusin selvittää mahdollisimman samankaltaisten organisaatioiden tapoja järjestää omia konsertteja. Tarkasteltaviksi organisaatioiksi valikoin Suomalaisen barokkiorkesterin, aiemmin Kuudennen kerroksen orkesteri, ja Helsingin Barokkiorkesterin, aiemmin Uusi Kapelli (Helsingin Barokkiorkesteri 2012, 4-7).

Pohdin aluksi, miten saisin kerättyä tietoa valittujen orkestereiden toiminnasta. Kysely olisi voinut olla mahdollinen, mutta se sopii paremmin lähtötilanteen selvittämiseen tai loppuvaiheessa tulosten testaamiseen. Kyselyä suunniteltaessa olisi pitänyt tietää tarkasti etukäteen, mitä kysyä (Ojasalo & Moilanen & Ritalahti 2021, 40-41). Haastattelulla on mahdollisuus saada vastauksia sellaisiinkin emotionaalisiin tai intiimeihin kysymyksiin, mitä muuten ei saataisi. Haastattelun huonoja puolia voivat olla esimerkiksi korkeat kustannukset (Hirsjärvi & Hurme 2009, 35-37).

Puolistrukturoitu- eli teemahaastattelu on toimiva, kun ei olla täysin varmoja, mitä pitäisi kysyä ja voidaan tarvittaessa muokata muita haastatteluja, mikäli ilmenee jotain tärkeää tai muuten mielenkiintoisia näkökohtia. Se ei myöskään ohjaa haastateltavaa liikaa (Ojasalo ym. 2021, 41). Orkestereiden toiminta on niiden perustajille hyvinkin henkilökohtainen asia ja näin teemahaastattelut osoittautuivat sopivaksi valinnaksi.

4.1 Benchmarking

Benchmarking eli vertaisanalyysi on menetelmä, joka perustuu kiinnostukselle siitä, miten muut toimivat ja miten menestyksellinen toiminta toteutetaan. Tutkitaan kohdetta, joka on oman toiminnan kannalta kiinnostava tai menestyvä. Perehdytään kohteeseen hyvin ja yritetään selvittää menestyksen syitä. Se soveltuu menetelmänä erittäin hyvin kohteisiin, jotka voidaan määritellä tarkasti (Ojasalo ym. 2021, 186). Se tarkoittaa oman toiminnan vertaamista parhaaseen mahdolliseen toimintaan samalla alalla tai alan ollessa eri, pitää toiminta muuttaa oman alan käytänteiden mukaiseksi (Ojasalo ym. 2021, 43-44).

Valikoin vertailuanalyysin (benchmarking) kohteeksi Suomalaisen barokkiorkesterin ja keinoiksi haastattelut. Haastattelin opinnäytetyötä varten Suomalaisen Barokkiorkesterin toiminnanjohtajaa Laura Kajanderia ja tuotantopäällikkö Outi Kartanoa. Haastatteluun valikoitui Laura Kajander sen vuoksi, että hän on ollut alusta asti mukana Suomalaisessa barokkiorkeste-

riissa ja tietää orkesterin toiminnan vaiheet. Tämä haastattelu tehtiin Helsingissä Musiikkitalolla. Tuotantopäällikkö Outi Kartano antoi näkökulman paitsi barokkimusiikin, myös urheilun kautta. Hän on ollut tuottajana pitkään Pirkan kierroksella Tampereella. Halusin hänet mukaan, jotta voin muodostaa kokonaiskuvan myös Suomalaisen barokkiorkesterin tuotannollisesta perspektiivistä. Tämä haastattelu tehtiin Teams-sovelluksessa. Sain luvan heidän nimiensä käyttöön tässä opinnäytetyössä. Haastattelut nauhoitettiin puhelimella ääniraitana ja litteroitiin.

4.2 Dokumenttianalyysi

Dokumenttianalyysi soveltuu menetelmänä kirjallisessa muodossa olevan aineiston tutkimiseen. Sisältöanalyysillä pyritään tiivistämään löydetty tieto sanallisesti, jotta voidaan tehdä oikeita ja luotettavia päätelmiä (Ojasalo ym. 2021, 136-140).

Yhdistyksen toimintakertomuksiin olisi syytä kirjata mahdollisimman tarkasti yhdistyksen tekemät hyvin onnistuneet ja ei-niin-onnistuneet asiat jälkipolvien vuoksi. Niitä pitäisi kirjoittaa yhdessä toimintasuunnitelman kanssa ja kaikkien toimijoiden tulisi huolehtia omien toimiensa kirjauksesta toimintakertomusta varten. Toimintakertomukset ovat historiallisia, ne ovat luettavissa vielä satojen vuosien päästäkin, silloin kun enää kukaan yhdistysaktiivi ei muista, mitä tarkalleen tehtiin sinä vuonna kun esimerkiksi korona iski maailmaan. Toimintakertomukseen olisi syytä suhtautua vakavammin, eikä ainoastaan välttämättömänä pahana. Se on osa yhdistyksen viestintää ja se voi olla yhdistykselle positiivinen tavaramerkki (Kansallinen sivistysliitto ry 2022).

Dokumentteja on saatavissa tutkimuskäyttöön erilaisista arkistoista ja ne voidaan jakaa julkisiin ja ei-julkisiin dokumentteihin. Julkiset dokumentit ovat institutionaalisia ja ne syntyvät erilaisien organisaatioiden jokapäiväisessä toiminnassa. Henkilökohtaiset dokumentit kuuluvat ei-julkisiin dokumentteihin. Niitä ovat esimerkiksi päiväkirjat tai potilaskertomukset. Instituutioilta tulee kuitenkin paljon julkisia dokumentteja, erilaisia raportteja, suunnitelmia tai selvityksiä. Dokumentteja etsiessä voi joskus joutua tekemään kovasti työtä arkistoissa löytääkseen juuri oikeat asiakirjat, mutta toisinaan aineiston voi löytää suoraan nettisivuilta. Nettisivujen ongelmana saattaa olla niiden katoaminen sivustoilta ja ne onkin syytä tallentaa itselle tutkimuskäyttöä varten. Institutionaalisilla dokumenteilla on tavallisesti tarkat säännöt siitä, miten ne pitäisi kirjoittaa ja näin niihin voidaan luottaa enemmän kuin ei-julkisiin dokumentteihin. Lähdekriittikki on siis syytä muistaa erilaisia dokumentteja tutkiessa (Alastalo & Vuori 2022).

Dokumenttianalyysi valikoitui menetelmäksi, koska saatavissa oli Helsingin Barokkiorkesterin historiikki, joka kattaa viisitoista ensimmäistä vuotta (1996 - 2011) ja siitä lähtien jokaisen vuoden toimintakertomus, yltäen vuoteen 2021. Dokumentit ovat julkisesti saatavilla heidän nettisivuillaan.

4.3 Havainnointi

Havainnointi on erittäin hyödyllinen ja suositeltava tiedonkeruun muoto. Havainnointia kannattaa tehdä sellaisissa olosuhteissa ja paikoissa, joihin kehittämistä tekee. Asiakkaiden keskustelut ja kommentit saattavat hyödyttää erityisen paljon. Muistiinpanot tai päiväkirja on tässä tärkeässä osassa (Ojasalo ym. 2021, 42). Etnografinen havainnointi perustuu tutkijan omakoh-taisiin havaintoihin ja kokemuksiin tutkittavasta kohteesta. Etnografinen havainnointi voi olla osallistuvaa havainnointia, jolloin tutkija osallistuu tapahtumiin ja tekee siitä havaintoja tai ha-vainnoivaa osallistumista, jolloin tutkija havainnoi käytettyjä toimintatapoja (Kallinen & Kin-nunen 2022). Havainnointia voi olla kohteen sitä tiedostamatta tai niin, että kohde on havain-noinnista tietoinen. Se ylittää kaikki tieteenhaarat ja vaikka sitä pidetään ensisijaisesti kvanti-tatiivisen eli määrällisen tutkimuksen perustana, voi olla perusteltua käyttää sitä myös kvalita-tiivisessa eli laadullisessa tutkimuksessa (Hirsjärvi ym. 2009, 37).

Tein havainnointia kahdessa eri konsertissa. Minulla oli mukana muistiinpanovälineet ja tein havaintoni täysin vapaasti sen mukaan mikä tuntui tärkeältä. Yritin kohdistaa huomion aina kussakin paikassa ensisijaisesti ihmisten toimintaan ja kirjata ylös mahdollisimman tarkasti kohdalleni osuneet eri tapahtumat. Itselläni oli ajatus, että saan arvokasta tietoa asiakaskunnasta katselemalla ja juttelemalla heidän kanssaan. Konserttikävijöistä on tekemissäni haastatteluissa puhuttu yleisellä tasolla ja dokumenteista olen voinut lukea kävijämääriä sekä muutamia kon-serttievieraiden kommentteja sitaatteina. Nyt pääsin näkemään barokkikonsertin yleisöä oike-asti. Totesin koko ihmisten kirjon konserttiyleisössä, kaikki aivan tavallisia ihmisiä.

Havainnointi Pirkanmaan Barokin Kevät Venetsiassa -vappukonsertissa oli osallistuvaa. Olin töissä koko päivän konserttitapahtumassa ja tein havainnointia kaikissa työpisteissä ja työteh-tävissä. Markkiisitar ja filosofi –konsertissa taas havainnointi oli havainnoivaa osallistumista, en osallistunut järjestelyihin vaan olin konsertissa kävijän roolissa. Pystyin näin havainnoimaan muiden järjestämiä konsertteja, joissa Pirkanmaan Barokki on soittamassa.

4.4 Huomioita aineistoista

Suomalainen barokkiorkesteri on perustettu 1989 ja siitä on tullut valtionosuusorkesteri 2009. Valtionosuusorkesteri tarkoittaa sitä, että orkesteri saa vuosittain menoistaan 37 % - tai jos se saa korotettua valtionosuutta niin se saa 60 % toimintamenoista avustuksena valtiolta (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2021). Toisaalta taas Helsingin Barokkiorkesteri on vieläkin julkisilla yleisavustuksilla, vaihtuvilla hankerahoilla ja lipputuloilla toimiva orkesteri. Orkesterin tavoitteena on päästä korkeammalle tasolle julkisten yleisavustusten saamisessa (Helsingin Barokkiorkesteri 2021, 8).

Helsingin barokkiorkesterilla on ollut kokopäiväinen tuottaja vuodesta 2011 lähtien. Orkesterin talous on hyvin pitkälle riippuvainen lipputuloista, julkinen tuki tai apurahat eivät yksin riitä (Helsingin Barokkiorkesteri 2012, 29). Suomalaisella barokkiorkesterilla on ollut tuottaja osaikaisena vuodesta 2016 alkaen, tällä hetkellä orkesterilla on yksi tuotantopäällikkö ja yksi määräaikainen tuottaja. Lisäksi on yksi markkinointi- ja viestintäpäällikkö (Kartano 2022).

Orkesterin haasteena on edelleen kotimaan toiminnan rahoituksen pitkäjänteisyyden turvaaminen, sen perustuessa tällä hetkellä pitkälti tilapäiseen kohderahoitukseen (Helsingin Barokkiorkesteri 2018). Vuoden 2022 alusta Helsingin Barokkiorkesteri on päässyt ensimmäistä kertaa valtionosuuden piiriin ja sille on määritelty 11 henkilötyövuotta. Suomalaisella barokkiorkesterilla on yhteensä 15 henkilötyövuotta (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2022).

Konserttipaikat haetaan kun on selvinnyt tietty tarve. Paikka haetaan musiikin ehdoilla. Tämä hakeminen tapahtuu soittelemalla puhelimella eri paikkoja läpi. Paikkaa ei haeta asiakkaiden ehdoilla. Asiakkaat tavoitetaan uutiskirjeillä sähköpostitse ja Facebook-markkinoinnin avulla. Asiakkaiden sitouttaminen on tärkeää suunnittelun kannalta, silloin ei tarvitse niin tarkkaan tietää mitä muuta paikkakunnalla on tarjolla samaan aikaan. On olemassa myös kannatusyhdistyksen kautta tulevia asiakkaita, mutta niitä ei ole kuin noin sata. Ritarihuoneen kapasiteetti on viimeiset viisi vuotta ollut loppuunmyyty. Uusien asiakaskuntien haku on meneillään, että saataisiin myös uusi Musiikkitalon kapasiteetti täytettyä kaksi kertaa vuodessa. Yleisötyössä on ollut mukana nuorille Taidetestaajat, erilaiset koululaiskonsertit ja räppiä sekä barokkimusiikkia yhdistävä hanke Röpätätiivi. Hankkeiden myötä tehdään hyvinkin erilaisia kokeiluita. Kohderyhmä on kuitenkin aikuisissa (Kartano 2022).

Sosiaalisen median kanaviin laitetaan korkealaatuista ja tyylikästä, Fibon näköistä sisältöä. Päästetään yleisö mukaan tekemiseen, ei näytetä ainoastaan valmiita teoksia. Tehdään myös

viime hetken markkinointia ja on jotakin uutta sisältöä aina, ei tyhjämpäiväisiä päivityksiä. Satunnaisesti tehdään oppilaitosyhteistyötä ja markkinoidaan esimerkiksi senioriryhmille esityksiä (Kartano 2022).

Helsingin Barokkiorkesteri on kirjannut selkeästi oman missionsa, visionsa ja strategiansa. Orkesteri painottaa vanhojen traditioiden uudistamista ja heillä on vahvana strategiana suunnata esimerkiksi markkinointia myös ulkomaille (Helsingin Barokkiorkesteri 2013, 3). Seuraavana vuonna strategiaa on hieman korjattu, pääosin missio, visio ja strategia ovat kuitenkin pysyneet samanlaisina (Helsingin Barokkiorkesteri 2014, 3). Missiota, visiota ja strategiaa kuljetetaan sellaisenaan seuraavaan vuoteen (Helsingin Barokkiorkesteri 2015, 16). He haluavat kehittää erityisesti kannatusjäsenmalliaan. Kannatusjäsenmalli on tarjonnut mahdollisuuden taiteilijatapaamisiin, heille on järjestetty oma tilaisuus ja mahdollisuus osallistua orkesterin mukana Dresdenin esiintymismatkalle (Helsingin Barokkiorkesteri 2015, 6-16).

Kuten Helsingin Barokkiorkesteri on strategiassaan linjannut, se haluaa laajentaa yleisöjään ulkomailla. Toimintakertomuksessa 2016 on maininta orkesterin avanneen kokonaan uuden maanosan konserttitoiminnalleen. Kolme kiertuetta Aasiaan; Kiinaan, Etelä-Koreaan ja Japaniin sekä yhteensä 11 konserttia oli mittava onnistuminen tässä laajentumisessa. Lisäksi orkesteri konsertoi Euroopassa, soittaen yhteensä 16 konserttia ulkomailla (Helsingin Barokkiorkesteri 2016, 8).

Kannattaa selvittää ryhmänä kenen ehdoilla konsertteja tehdään. Tehdäänkö niitä muusikkojen vai yleisön ehdoilla? Ero on huima, jos pitää miettiä rahan kannalta: saada katsomo täyteen ja kaikki mahdolliset lipputulot. Jos rahoitus on valmiina, taiteellinen vapaus on suurempi. Yleisön ehdoilla mennessä tietty ajankohta voi olla muusikoiden näkökulmasta erittäin huono, ja vaikuttaa muusikoiden saatavuuteen. Yleensä pienissä organisaatioissa muusikot joutuvat tekemään tuottajan työt (Kartano 2022).

Rahoituksessa valtionosuuden lisäksi konserttien lipunmyynti on erittäin tärkeää orkesterille. Lisäksi saadaan Helsingin kaupungin rahoitusta ja eräs säätiö on tukenut orkesteria monta vuotta (Kajander 2022).

Kartano sanoo, että yritysmaailmassa tällainen toiminta ei olisi mennyt läpi, vaan orkesteri olisi mennyt konkurssiin vuosien varrella jo ainakin seitsemän kertaa. Tuottajan pitää pystyä katsomaan ulkopuolisen silmin, eikä olla muusikkojen kanssa musiikillisen intohimon vallassa.

Tuottaja on esimiesasemassa pomo. Joskus on pakko pystyä myös sanomaan, että tämä on taloudellinen katastrofi. Urheilu, kulttuuri ja teatteri ovat keskenään verrannolliset 'intohimoilajeina': toisinaan tekijät unohtavat realiteetit keskittyessään tekemiseen. Yritysmaailman joitakin oppeja voitaisiin tuoda mukaan taiteelliseen tuotantoon. Prosessien pitäisi olla aina selkeitä, ja niiden muuttaminen kesken kaiken vaatii suunnattomia määriä aikaa ja työtä. Suunnitteluvaiheessa voidaan vielä tehdä muutoksia, mutta pitää prosessikohtaisesti päättää, koska voidaan vielä muuttaa prosessia. Isoilla organisaatiolla on valmiit aikataulut jo vuoden päähän. Miten näitä hyväksi havaittuja asioita pystyttäisiin tuomaan myös pieniin organisaatioihin? Klassisen musiikin kupla kattaa hyvin pienen osan ihmisistä, noin 95 % ihmisistä ei ole ikinä käynyt klassisen musiikin konserteissa. Kohdeyleisö voi olla esimerkiksi yli viisikymmenvuotias nainen, joka kaipaa sisältöä sosiaalisen median kanaviinsa. Konserteissa pitää loppuapplodien aikana saada ottaa kuvia. Katsojat tekevät markkinointityön meidän puolestamme. Kampaajat voivat jossain tapauksissa olla parhaat markkinoijat tapahtumalle. Kuplasta pitää astua ulos, katsella ihmisiä kuplan ulkopuolella ja miettiä miten heidät saadaan konsertteihin (Kartano 2022).

Suomalaisella barokkiorkesterilla on ollut jo vuosikausia sähköiset versiot harjoitusnuoteista. Tällä tavalla on säästetty huomattavat summat postituskuluissa ja paperissa. Esityksiin annetaan soittajille paperiversiot nuoteista tai osa on jo liikkeellä Padien kanssa ja soittaa sähköisistä nuoteista. Äänentoistoa ei käytetä kuin ulkotilaisuuksissa, valaistusta käytetään Ritarihuoneella ja sitä ollaan suunnittelemassa käytettäväksi lisääkin (Kajander 2022).

”Se, että sinulla on intohimo musiikkiin ei tee sinusta välttämättä hyvää tuottajaa. Hyvä tuottaja on sellainen, joka inhoaa sitä mitä tekee (Kartano 2022).”

Asiakaskunnan rakentamisessa säännöllisyys on avainasemassa. On hyvä olla vakituinen konserttipaikka, jotta yleisö löytää sinne helpommin. Aluehankkeiden kautta on yhteistyötä eri ihmisryhmien kanssa, koulujen ja palvelutalojen sekä muiden kanssa. Ei pidä aliarvioida mitään kuulijakuntaa musiikissa (Kajander 2022).

Koronan aikana on pitänyt kirjoittaa oma työehto näistä peruutuista keikoista, että miten toimitaan jos keikka joudutaan peruuttamaan. Muuten maksetaan aina sovittu kiinteä palkkio, joka on konserttikohmainen, lisäksi tulee lomakorvaukset ja kulukorvaukset (Kartano 2022).

5 TUOTANTOMANUAALI

5.1 Aineiston käyttö tuotantomanuaalin rakentumisessa

Tietoperustaan sekä tutkimusmateriaaleihin perustuen päätin tehdä Pirkanmaan Barokille tuotantomanuaalin. On perusteltua, että asiat on selkeästi kirjattu esiin ja kuka tahansa orkesterista osaa järjestää konsertin sitä apuna käyttäen, jos niin haluaa. Orkesteri voi myös antaa tuotantomanuaalin kenelle tahansa konsertinjärjestäjälle helpottamaan heidän työtään. Orkesteria voi tilata kuka tahansa erilaisiin tilaisuuksiin ja heillä voi olla oma tapa järjestää, mutta saattaa olla että siinä tarvitaan apua. Mielestäni tässä tapauksessa tuotantomanuaali on syytä pitää tarpeeksi lyhyenä ja kirjata siihen vain välttämättömimmät asiat.

Pirkanmaan Barokin tapauksessa haetaan lyhyttä, kaikille yhdellä lukemalla selviävää tuotantorakennetta. Yhdistettynä Huhtaniska & Tirrosen kirjan kaavion tuotannon syntymisestä ja keräämästäni aineistosta, ajattelin saavani sellaisen tuotantomanuaalin kun haluan. En tässä käytä esimerkiksi Tampereen kaupungin tuotanto-oppaassa olevaa kaaviota, koska se ei ole mielestäni yhtä selkeä klassisen musiikin järjestämisen kannalta. Poimin tuosta Tampereen kaupungin oppaasta vain ne asiat, mitkä ovat Tampereella jotenkin painotetusti erilaisia. Tuotantomanuaalista tulee yhdelle paperille mahtuva ohjeistus, se kokoaa yhteen tärkeimmät kohdat tapahtuman eri osa-alueista. Tehtävien eriaikaisuuden vuoksi teen tuotantomanuaalista lisätyyppisen, josta voi merkata asioita tehdyksi. Eriaikaisuudella tarkoitan suunnitteluvaihetta, toteutusvaihetta ja jälkityövaihetta.

Eri analyysitavat antoivat kuvaa muiden toiminnasta. Haastatteluista ja vuosikertomuksista hain tuotannollisia sanoja. Keräsin kaikki tuotannolliset sanat aineistoista ja analysoin ne: mitä tällä tarkoitetaan ja mihin kohtaan tuotantoa se liittyy? Mietin myös samalla sopiiko tämä Pirkanmaan Barokin tuotantoon. Vertaisanalyysin ja dokumenttianalyysin kohteiden ollessa jo vaikiintuneen toiminnan tilassa, aloin muodostaa sekä nyt tehtäviä kehittämiskohteita että tulevia kehittämiskohteita Pirkanmaan Barokin toimintaan. Aloin rakentaa tuotantomanuaalia keräämäni aineiston ja Tampereen kaupungin tuotanto-oppaan sekä Faktaa ja fiilistä –kirjan tuotantokaavion kanssa, edeten vaihe vaiheelta eteenpäin. Lisäksi otin tuotantomanuaaliin lain vaatimat kohdat, vaikka niitä ei olisi mainittu kertaakaan haastatteluissa, vuosikertomuksissa tai konserttihavainnoissa. Ainakaan turvallisuutta ei mainittu yhtään kertaa, mutta se on lakisääteinen ja olennainen osa mitä tahansa tapahtumaa. Tuotantomanuaalin voi halutessaan tulostaa,

mutta tarkoituksena on pitää sähköinen tuotantomanuaali koko ajan mukana ja päivittää sitä tarvittaessa toiminnan muuttuessa ja kehittyessä.

Jo opinnäytetyöprosessin aikana alettiin luomaan toiminnalle rakenteita. Syntyi Pirkanmaan Barokki ry, yhdistys jatkamaan edellisen yhdistyksen suojissa aloitettua työtä. Keväällä perustettiin myös lippukauppa Eventio-alustan kautta sekä hankittiin Zettle-maksupäätte lipunmyyntiin konserteissa. Yhdistykselle käytiin avaamassa tili pankkiin ja selviteltiin kirjanpidon eri mahdollisuuksia. Toiminnan rahoitus sai aikaisemmista apurahoista ja konserttituotoista pienen pesämunan, jonka avulla saadaan tuotettua seuraava konsertti. Rahoituksen hakeminen ja budjetointi on rakenteiden jälkeen seuraava tärkeä osa-alue. Yhdistyksen soittajisto rakentuu soitettujen konserttien myötä vähitellen.

Yleisellä tasolla Pirkanmaan Barokin rakenteellisia uudistuksia tulisi olla yhdistyksen oma EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (GDPR) mukainen tietosuojaseloste (Bäckström, Arto 2018.) Helsingin Barokkiorkesterin tavoin Pirkanmaan Barokin kannattaa selkeyttää oman toimintansa missio, visio ja strategia melko pian toiminnan hiukan vakiinnuttua.

5.2 Tuotantomanuaalin perusta

Haastattelujen ja kirjallisen aineiston benchmarkkaus ja dokumenttianalyysi auttoivat hahmottamaan valittujen orkestereiden alkutaivalta aina nykyhetkeen saakka. Jo olemassa olevien käytänteiden havainnointi konserttijärjestelyjen yhteydessä on antanut arvokasta tietoa konserttiyleisöstä ja auttaa osaltaan Pirkanmaan Barokin toiminnan rakenteiden kehittämisessä.

Tuotantomanuaalin perustaan otan benchmarking -haastatteluista ajatuksen konserttitilan jakamisesta kolmeen osaan: soittajien takatila, näyttämö ja yleisö –ajattelulla. Heillä eri henkilöt hoitavat eri alueita, mutta Pirkanmaan Barokki hoitaa ne varmasti vielä aika pitkään yhden tuotantohenkilön tai muusikoiden voimin. Otan myös pitempiaikaiseen suunnitteluun heiltä ajatuksen pitkäjänteisellä työllä rakennettavasta soittajistosta, johon kuuluu varsinaiset jäsenet, avustajajäsenet ja keikkalaiset. Aina soittajia varatessa otetaan ensin yhteys varsinaisiin jäseniin ja jos heille ei sovi niin seuraavaksi otetaan yhteys avustajajäseniin ja viimeiseksi keikkalaisiin. Konsertti konsertilta tätä kehitetään. Tässä on ajateltu orkesterin yhteensoittamisen taitoa. Jäsenistölle lasketaan tasapuolisesti saman verran esiintymisiä vuodessa ja valitaan soittajat osin tältä pohjalta. Sopimusten tekeminen muusikoiden kanssa hoidetaan sähköpostitse, hyväk-

symällä infokirje konsertista. Yleisötyö on hyvällä pohjalla ja siitä kannattaa ottaa oppia. Saa-
vutettavuudessa tulee vastaan, samoin kuin heillä, tilaongelmat. Erilaiset sosiaalisen median
sisällöt ovat tavoittelemisen arvoisia. Pitkäaikaisen rahoituksen ollessa kunnossa, haastatellut
suhtautuivat luottavaisesti tulevaan. Tähän tulee Pirkanmaan Barokinkin pyrkiä. Haastatteluista
tuli turvallinen tunne, että melko samalla tavalla on toimittu muuallakin.

Dokumenttianalyysillä löysin vuosikertomusten jatkuvan kirjoittamisen ja ulkoasuun panosta-
misen tärkeyden. On yksinkertaista tutustua aineistoon, joka on hyvin tehty. Asioita yhtään
tuntemattomankin oli helppo löytää olennaiset asiat toiminnasta. Samoin dokumenttianalyysin
kautta totesin että huolimatta pitkäaikaisen rahoituksen puuttumisesta, sinnikkäästi yrittäen toi-
mintaa pystyy tekemään laadukkaasti. Muista lähteistä löysin tiedon, että sinnikkyys on kan-
nattanut ja pitkäaikaisempi rahoitus myönnetty. Täältäkin löysin hyvää yleisötyötä lasten pa-
rissa. Dokumenttianalyysissä totesin, että erilaisten konserttipaikkojen kanssa varmasti pystyy
elämään, vaikka tavoitteena olisikin vanhat salit. Dokumenttianalyysi näytti myös, että suoma-
laisen orkesterin on mahdollista tehdä merkittävää työtä ulkomailla, jos orkesteri vain niin ha-
luaa. Tällä sain selville myös monia säännöllisiä kotimaisia tapahtumia heidän toteuttamanaan,
jotka eivät ole Helsingissä ja maakunnassakin on näyttänyt olevan kysyntää barokkimusiikille.

Havainnointi auttoi ymmärtämään osan konserttivieraista tarvitsevan puhekumppania ja eri-
tyistä ystävällisyyttä mahdollisesti korona-ajasta johtuen. Ihmisistä kyllä huomaa, jos he halua-
vat jutella. Ystävällisyys ja pienikin huomioiminen toi hymyn monen kasvoille, tässä pitää huo-
mioida henkilökunnan riittävyys. Havainnoinnilla totesin myös vaikeuden saapua konserttiin
rollaattorilla ja leveistä oviaukoista huolimatta kulkeminen saattoi olla vaikeaa. Tämä herätti
myös kysymyksen, olisiko jonkun apuvälineen kanssa saapuvia pitänyt pyytää tulemaan
ajoissa, niin ei tarvitsisi olla muiden silmätikkuna.

5.3 Tuotantomanaalin rakentuminen

Tuotantomanaalin runko muodostuu konserttia ennen tehtävistä asioista, konserttipäivän asi-
oista ja konserttipäivän jälkeisistä asioista. Poimin haastatteluissa, dokumenttianalyysissä sekä
havainnoinnissa esiin nousseita teemoja, sekä tietopohjana käyttämistäni lähteistä oleellisia asi-
oita ja luon niistä kokonaisuuden, joka on sopiva Pirkanmaan Barokille. Tässä luvussa käsitte-
len ainoastaan konserttiin liittyviä rakenteita ja niiden kehittämistä.

Ennen konserttipäivää eli suunnitteluvaihe pitää aloittaa ajoissa, mieluiten vähintään vuosi etukäteen, esimerkiksi Raatihuoneen varauskalenteri oli jo maaliskuussa 2022 hyvin täynnä seuraavalle vuodelle (McSherry 2022). Ennakkolippujen myynti on syytä miettiä: koska liput laitetaan myyntiin ja missä siitä ilmoitetaan? Ihanteellista on, jos lippujen ennakkomyynnistä voidaan tiedottaa esimerkiksi edellisessä konsertissa (Kartano 2022). Ennen suunnittelun etenemistä pitkälle pitää päättää, mitä viestintäkanavaa tuotantotiimi käyttää. Konserttitoimintaa kehitettäessä edelleen on hyvä tehdä viestintäsuunnitelma koko yhdistykselle ja lisätä siihen konserttitoimintaa koskeva viestintä. Konsertin markkinointi ja tiedottaminen pitää aloittaa hyvissä ajoin ja lippukauppa olisi hyvä olla ajastettuna alkamaan ennakkoon ilmoitettuna päivänä. Viestinnästä voi tehdä suunnitelman aluksi yksinkertaisen kaavan mukaan.

Tapahtuman ajankohta kannattaa miettiä tarkkaan. Tampereella Filharmonian konsertit ovat aina perjantaisin, silloin ei siis kannata järjestää mahdollisesti samasta yleisöstä kilpailevaa tapahtumaa. Samoin pitää tarkistaa, ettei Filharmonialla ole suunnitteilla mitään erityistapahtumaa (Tampereen kaupunki 2022, 6-7). Näin valikoitui esimerkiksi vappuaaton konsertin ajankohta. Kilpailevia konsertteja on toki aina, mutta suunnittelussa pitää ottaa huomioon vähintään Nokia Arenan, Tampere-talon ja mahdollisten festivaalien tarjonta. Tampereella paras ja mieleisin paikka konserteille on Raatihuone.

Raatihuoneen käyttö Tampereen kaupungin tilaisuuksiin asettaa omat vaatimuksensa konserttisuunnitteluun. Raatihuoneen säännöt aiheuttavat toki muitakin rajoitteita, esimerkiksi tarjoilujen suhteen yleisölle pitää varata Raatihuoneen oma catering hoitamaan tarjoilua. Heillä minimivaraus on 4 tuntia, näin hinta muodostuu usein liian korkeaksi suhteessa vaikka 20 henkilön tilaisuuteen (McSherry 2022). Tampereen ja Pirkanmaan tapahtumat voi tarkistaa Tampereen suunnittelukalenterista ja muista menovinkeistä, samalla kannattaa tarkistaa maailmanlaajuiset tapahtumat (Tampereen kaupunki 2022, 6 ja 37). Pirkanmaan Barokin saadessa vakituisen asiakaskunnan rakennettua tilanne voi toki hiukan muuttua ja toimia vastavoimana esimerkiksi jatkuvaan tulvaan jääkiekkouutisia Tapparän voitettua SM-kultaa sekä MM-kisojen tulo kaupunkiin alle kuukauden päästä. Olihan jo nyt erään vappukonsertin kuulijan kommentti konserttiin tulemisen syystä ”piti päästä hetkeksi pois siitä ainaisesta jääkiekkovouhoksesta” (tuntematon konserttivieras 2022).

Harjoittelupaikka orkesterille pitää varata ajoissa tai on hyvä rakentaa suhteita sellaisiin tahoihin, mistä harjoittelupaikka löytyy pienelläkin varoitusajalla (Kartano 2022). Sopimukset soittajien kanssa pitää hoitaa kuntoon. Soittaja voi hyväksyä sopimuksen kuittaamalla saamansa

sähköpostin ja siinä ilmoitetut faktat tapahtumasta (Kajander 2022). Aikataulut pitää selvittää hyvissä ajoin, koska kaikilla soittajilla on monta työpaikkaa ja niiden sovitteluinen yhteen on helpompaa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

Tekijänoikeusmaksuja ei konserteista tule, koska musiikki on sävelletty yli 70 vuotta säveltäjän kuolemasta ja suoja-aika on näin ollen mennyt umpeen. EU- ja ETA-alueelta olevan teoksen suoja-aika päättyy kun säveltäjän kuolinvuoden jälkeen on mennyt 70 vuotta (Kopiraittila 2022). Teoksia ei myöskään soviteta, vaan kunnioitetaan säveltäjien alkuperäisiä merkintöjä ja ohjeita.

Ennakkoon on syytä täyttää tapahtumaan suppea turvallisuussuunnitelma, jota voi käyttää vapaaehtoisia perehdytettäessä apuna. Vapaaehtoisille pitää kertoa, mistä he voivat löytää turvallisuussuunnitelman ja antaa heille toimintaohjeet. Onnettomuuden tai loukkaantumisen sattuessa vapaaehtoisilla pitäisi olla ainakin kuulokuva siitä miten pitäisi toimia. Tarvittaessa turvallisuussuunnitelmasta voidaan antaa heille omat kopiot. Havainnoinnissa päädyin toteamaan, että konserteissa saattaa olla todella iäkstäkin väkeä, on siis syytä valmistautua turvallisuuteen. Vähintään pitää olla tieto, kuka on vastuussa turvallisuusasioissa ja soittaa tarvittaessa ambulanssin.

Tuotantotuen hakeminen Tampereen kaupungilta konserttia varten pitää tehdä vähintään kaksi viikkoa ennen tapahtumaa. Tuotantotukihakemukset toimitetaan kaupungin kirjaamoon. Ohjeet hakemukseen ja mahdollisen tuen tilitykseen löytyvät Tampereen kaupungin sivuilta (Tampereen kaupunki 2022, 9). Konserttia varten vakuutukset kuntoon orkesterille, tapaturmavakuutus on hyvä olla ja vastuuvakuutus järjestäjälle. Lisäksi tarvitaan talkoolaisille eli vapaaehtoisille oma vakuutus.

Tampereella ilmoitusta yleisötilaisuudesta ei tarvitse tehdä konserteista, jos tilaisuuteen ei ole tarpeen järjestää järjestyksenvalvontaa ja yleisömäärä on vähäinen. Noudattamalla konserttitilojen tai muiden tilojen mitoituksia, erillisiä pelastussuunnitelmia ei tarvitse tehdä. Jos tapahtumassa on yli 200 henkilöä pitää tehdä tapahtumailmoitus poliisille (Tampereen kaupunki 2022).

Henkilökuntana käytetään hyvin pitkälle vapaaehtoisia. Vapaaehtoisten rekrytointia kannattaa tehdä konserttien yhteydessä ja alkaa rakentaa vapaaehtoisista reserviä, koska kaikki eivät pääse ihan joka tapahtumaan. Tuotannollisissa töissä oli esimerkiksi vappuaaton konsertissa kaksi henkilöä ja kolme vapaaehtoista, lisäksi Raatihuoneen oma vahtimestari.

Toteutusvaiheessa eli konserttipäivänä tavoitteena ja konserttimestarin toiveena on, ettei hänen tarvitsisi puuttua mihinkään tuotannolliseen asiaan.

Soitinkuljetus pitää huolehtia, samoin nuottitelineiden laina ja kuljetus konserttipaikalle. Tästä on huolehtinut ja huolehtii edelleen Pirkanmaan Barokin cembalisti. Pitää kuitenkin miettiä varasuunnitelma esimerkiksi sairastapauksen varalle.

Ennakkolippujen myynti on toivottavasti ollut hyvää, vappukonserttiin kaikki liput oli myyty ennakkoon. Konserttipaikan ovelle pitää pystyttää lipunmyynti, jos lippuja on vielä saatavissa. Muutenkin ovella on hyvä olla infopaikka, josta saa lisätietoa konsertista. Samalla ihmisille voi jakaa ennakkotietoa tulevista konserteista ja pahoitella, jos liput on ehditty myydä loppuun.

Tarvittavat valmistelut hoidetaan konserttisalissa, esimerkiksi nuottitelineiden pystytys muusikoille. Soittajien takatilaan viedään konsertista riippuen syötävää ja juotavaa, jos päivä on pitkä ja he eivät ehdi käydä hakemassa syötävää itse. Jos soittajat kohottavat konsertin jälkeen maljat, niin soiton aikana käydään laittamassa tarvittavat lasit ym. esille.

Konserttipäivänä konsertin jälkeen nuottitelineiden kokoaminen, roll-uppien purkaminen ja lipupukaupan sekä infopisteen purku. Takatilojen siivoaminen jos se ei kuulu vuokratun tilan vuokraehtoihin.

Jälkityövaiheessa eli konsertin jälkeen pitää hoitaa purkupalaveri tuotantotiimin kanssa. On hyvä selvittää, onko kaikki sujunut mallikkaasti kaikkien mielestä tai jos ei ole mennyt hienosti, niin kirjataan pieleen menneet asiat ja otetaan niistä opiksi. Kirjoitetaan mielellään muistio sekä hyvin menneistä että mahdollisesti parannusta tarvitsevista asioista.

Konsertin talousasioiden hoitaminen eli lipunmyynnin, muun myynnin ja maksupäätteen myynnin tilitykset sekä apurahojen ja tukien tilitykset oikeille tahoille. Mahdollinen jälkimarkkinointi yleisölle tai jos on tarpeen järjestää kysely, annetaan yleisölle mahdollisuus antaa konserttijärjestelyistä palautetta. Jos kysely on tarpeen, niin se on hyvä suunnitella tarkasti jo ennen konserttia.

Orkesterin yhteystietojen pyytäminen jos niitä ei ole soittajistossa, verokorttien ja matkalaskujen pyytäminen, laskujen ja palkkojen maksu ovat olennainen osa konsertin jälkeistä aikaa. Tietysti kiitokset lähetetään sähköpostitse kaikille muusikoille erikseen hienosti menneestä konsertista. On hyvä toimia niin, ettei ole mitään mitä pitäisi tehdä toisin. Konsertin järjestäjä on vastuussa kaikesta, ellei hän siirrä vastuutaan sopimuksella toiselle.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Pirkanmaan Barokin tuottajalle barokkimusiikin tuntemus on hyödyksi, jos esimerkiksi puhutaan valistusajan musiikista tai Bachista, on sillä vaikutusta parhaaseen sille musiikille sopivaan konserttitilaan. Näistä toki voi sopia aina tuotantopalaverissa ja muusikot voivat kertoa mikä on paras, mutta yleissivistyksenä olisi hyvä olla perustietoa musiikin vaatimuksista. Olen ollut musiikin kanssa tekemisissä koko ikäni, mutta vasta tämän opinnäytetyön aikana ymmärrykseni tätä asiaa kohtaan heräsi. Kokemus havainnoinnista tiedonkeruun lähteenä oli hyvin antoisa ja pääsin siinä käsitykseen siitä, millainen ympäristö tälle musiikille on hyvä sekä millaisia konsertteja Pirkanmaan Barokki järjestää. Seuraamalla toimintaa, pääsin käsitykseen myös soitinten, erityisesti cembalon, roudaamisesta.

Pirkanmaan Barokin toimintaa on hyvä kehittää eri tasoilla, koska perusasiat ovat muuttuneet heidän siirryttyään edellisestä yhdistyksestä omaksi yhdistyksekseen. Toiminnan perusasioita eli rakenteita kehitetään koko ajan, ja samalla yritetään miettiä tulevaisuuden kuvioita. Taiteellista kehittämistä ja päätöksiä tulevista konserteista tekevät muusikot ja siinä tuottaja voi olla kuunteluoppilana sekä miettimässä tuotannollisia mahdollisuuksia.

Vertais- ja dokumenttianalyysillä sekä havainnoinnilla pääsin sisään näiden orkestereiden erityispiirteisiin ja sain käsityksen näiden kolmen eri barokkiorkesterin toiminnasta. Haastatteluilla sain hyviä käytännön vinkkejä toimintaan ja haastatteluiden lomassa tuli esille sellaisia asioita, joita en osannut kysyä. Myös dokumenttianalyysillä onnistuin saamaan selville runsaasti tuotannollisesti mielenkiintoisia asioita. Kummatkin tavat sopivat kehittämistyöhöni hyvin. Havainnointi toi hyvän lisän aineistoon. Mietin jälkikäteen, olisiko joku muu menetelmä voinut tuoda enemmän tietoa yleisöstä. Barokkikonserteissa uutena minulla ei ollut mitään käsitystä yleisöstä, keitä he ovat, minkä ikäisiä ja minkälaisia. En olisi voinut saada yleisökyseilyllä samoja tuloksia kuin nyt. Havainnoimalla pääsin lähelle yleisöä ja he juttelivat minulle kuin vertaiselleen jännittämättä ja luonnollisesti.

Tärkein kaikista on rahoituksen löytyminen ja paras vaihtoehto olisi saada joku pitkäaikainen rahoitus, lyhyillä apurahoilla toiminta on aina epävarmempaa ja pitää olla koko ajan hereillä apurahojen hakemisen kanssa. Alkuvaiheessa todennäköistä on muiden vastaavien orkestereiden mallin mukaan, että rahoitus on epävarmempaa ja lipputuloista ollaan erityisen riippuvaisia. Tämä saattaa vaikuttaa myös ohjelmistovalintoihin, pitää pelata varman päälle ja valita sel-

laisia yleisösuosikkeja, että katsomo saadaan täyteen. Ehdotukseni on tehdä apurahojen hakemisesta vuosikello tai kalenteri, niin kaikki tulee haettua ajallaan. Vertaisanalyysin kohteena olleista orkestereista toinen on päässyt valtionosuusorkesteriksi kymmenen toimintavuotensa jälkeen. On vielä paljon tehtävää, ennen kuin on edes mahdollista hakea valtionosuusorkesteriksi Pirkanmaan Barokin kohdalla. Se on ollut toiminnassa vasta niin vähän aikaa, ettei tarvittavia dokumentteja ole olemassakaan. Sinnikkäällä työllä se on kuitenkin täysin mahdollista.

Klassisen musiikin ongelmallisesta elitistisestä maineesta ei olla vielääkään päästy täysin eroon. Kuten Kartano haastatteluissa mainitsi, tuolla on 95 % väestöstä, jotka eivät käy konserteissa. On siis markkinoinnin ideoista kiinni, miten näitä yleisöjä saataisiin motivoitua konsertteihin. Klassisen musiikin konsertit ovat hinnoiltaan varsin maltillisia, paljon tapahtumia löytyy jo ilmaisenakin. Maahanmuuttajat ja pakolaiset ovat potentiaalinen kohderyhmä, varsinkin jos heidän aikaisemmassa kotimaassaan on ollut konserttikulttuuri olemassa. Pirkanmaan Barokin kutsu pakolaiskeskukseen tavoitti heti noin kymmenen henkilöä. Heille tarjottiin ilmainen sisäänpääsy, koska tilaa oli. Seuraavan konsertin markkinoinnissa voitaisiin miettiä muitakin keinoja saada barokkikonsertissa epätyypillisiä ryhmiä liikkeelle.

Tekemäni tuotantomanuaali auttaa toivottavasti kaikissa ponnisteluissa tuottaa konsertti. Aihio on tehty Canva-ohjelmalla, mikä on ilmainen ja varsin helppokäyttöinen. Asioiden muuttuessa olisi hyödyllistä muuttaa myös tuotantomanuaalia, että se pysyisi käytössä kehittymisen myötä. Tuotantomanuaalin lisäksi tein hieman laajemman oppaan selventämään muistilistamaista manuaalia.

Tämän tuotantomanuaalin jälkeen ehdottaisin Pirkanmaan Barokille kehitettäväksi ainakin viestintäsuunnitelman ja markkinointisuunnitelman tekemisen. Tuleviin kehittämistehtäviin sisällyttäisin myös selkeän määrittelyn visiosta, missiosta ja strategiasta. Niitä kohti on helpompi pyrkiä kun kaikki ovat selvillä mitä se jokin on.

Tämä kehittämistehtävä on ollut itselleni haastava, mutta hyvin mieluinen. Olen oppinut paljon sekä barokkimusiikin tuotannosta että sen historiasta.

LÄHTEET

- Alastalo, Marja & Vuori, Jaana 2022. Dokumentit. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. Viitattu 19.5.2022. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-aineistot/dokumentit/>
- Bäckström, Arto 2018. Tietosuojaselosteen mallipohja yhdistyksille. Täytettävä mallipohja. Viitattu 21.5.2022. <https://finfamiliaatu.fi/laatukasikirja/tietosuojaselosteen-mallipohja-yhdistyksille/>
- Casal, Sari 2014. Klassinen musiikki tyhmyreille: kaavoja ja sirkustaiteilijoita. Artikkel. Viitattu 3.6.2022. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2014/07/08/klassinen-musiikki-tyhmyreille-kaavoja-ja-sirkustaiteilijoita>
- Devine, Adrian & Carruthers, Clare 2015. Back to the future: analysing history to plan for tomorrow. Teoksessa The Future of Events and Festivals. Toim. Yeoman, Ian & Robertson, Martin & McMahon-Beattie, Una & Backer, Elisa & Smith, Karen A. London and New York: Routledge.
- Hautala, Harri 2021a. Katso Pirkanmaan Barokin konsertti tallenteena – Bachin herkut soivat Aleksanterin kirkossa Tampereella. Artikkel. Aamulehti 11.9.2021.
- Hautala, Harri 2021b. Kirkkokonsertin alku viivästyi, kun väki tulvi Pirkanmaan Barokin hurmaavaan Bach-iltaan. Artikkel. Aamulehti 13.9.2021.
- Hautala, Harri 2022. Arvio: Pirkanmaan Barokin vappukonsertissa kevät puhkesi väriloistoon, linnut lauloivat ja elämä hymyili. Konserttiarvio. Aamulehti 1.5.2022.
- Helsingin Barokkiorkesteri 2012. Helsingin Barokkiorkesteri 15 vuotta. Viitattu 14.5.2022. <https://www.hebo.fi/fi/wp-content/uploads/sites/2/2013/06/HeBo-15-vuotta-historiikki.pdf>
- Helsingin Barokkiorkesteri 2013. Toimintakertomus 2013. Viitattu 14.5.2022. <https://www.hebo.fi/fi/wp-content/uploads/sites/2/2015/08/Toimintakertomus2013.pdf>
- Helsingin Barokkiorkesteri 2014. Toimintakertomus 2014. Viitattu 14.5.2022. <https://www.hebo.fi/fi/wp-content/uploads/sites/2/2015/08/Toimintakertomus2014.pdf>
- Helsingin Barokkiorkesteri 2015. Toimintakertomus 2015. Viitattu 14.5.2022. <https://www.hebo.fi/fi/wp-content/uploads/sites/2/2016/05/Toimintakertomus2015.pdf>
- Helsingin Barokkiorkesteri 2016. Toimintakertomus 2016. Viitattu 14.5.2022. <https://www.hebo.fi/fi/wp-content/uploads/sites/2/2019/03/Toimintakertomus2016.pdf>
- Helsingin Barokkiorkesteri 2018. Toimintakertomus 2018. Viitattu 18.5.2022. <https://www.hebo.fi/fi/wp-content/uploads/sites/2/2019/11/Toimintakertomus2018.pdf>
- Helsingin Barokkiorkesteri 2021. Toimintakertomus 2021. Viitattu 18.5.2022. <https://indd.adobe.com/view/8bd974fb-02b3-47bf-ad30-86fd72082266>
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2008. Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

- Huhtaniska, Tytti & Tirronen, Johanna 2019. *Faktaa ja fiilistä tapahtumatuottajalle*. Digikirja. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Hyvönen, Leena & Unkari-Virtanen, Leena & Hovi, Minna 2006a. 1600-1750 barokki: soittimet laulu ja kokoonpanot. Musiikin historian verkkosivusto. Viitattu 19.5.2022. <https://muhi.uniarts.fi/tiivistelmat/barokki-yleisilme/>
- Hyvönen, Leena & Unkari-Virtanen, Leena & Hovi, Minna 2006b. 1600-1750 barokki: musiikin käyttötavat ja -yhteydet. Musiikin historian verkkosivusto. Viitattu 19.5.2022. <https://muhi.uniarts.fi/tiivistelmat/barokki-musiikin-kayttotavat-yhteydet/>
- Iso-Aho, Juha 2011. Miksi tarvitsemme tapahtumia? Teoksessa Juha Iso-Aho & Joni Kinnunen (toim.), *Tapahtumatuotannon palapeli*. Näkökulmia merkityksiin, muutoksiin ja kehittämiseen. Helsinki: Humanistinen Ammattikorkeakoulu. Sarja F. Katsauksia ja aineistoja 4, 2011. Viitattu 15.4.2022. https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2014/12/humak-tapahtumatuotannon_palapeli.pdf
- Kallinen, Timo & Kinnunen, Taina 2022. *Etnografia*. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. Viitattu 19.5.2022. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-aineistot/etnografinen-havainnointiaineisto/>
- Kansalaisareena 2022. *Vapaaehtoistoiminnan määritelmä*. Nettisivusto. Viitattu 2.6.2022. <https://kansalaisareena.fi/vapaaehtoiselle/vapaaehtoistoiminnan-maaritelma/>
- Kansallinen sivistysliitto 2022. *Järjestötoiminnan käsikirja*. Toimintakertomus. Viitattu 23.5.2022. <https://jarjestotoiminta.kansio.fi/toimintakertomus/>
- Karttunen, Sari 2016. *Kulttuuritapahtumien alueellinen saavutettavuus: tilastollisen analyysin kulttuuripoliittista tulkintaa*. Teoksessa Satu Silvanto (toim.) *Festivaalien Suomi*. Cuporen julkaisu 29. Viitattu 9.5.2022. [Festivaalien Suomi \(cupore.fi\)](https://cupore.fi/festivaalien-suomi)
- Kolehmainen, Taru 2014. *Apua musiikista kirjoittavalle*. Artikkelit. Kielikello. Viitattu 28.5.2022. <https://www.kielikello.fi/-/apua-musiikista-kirjoittavalle>
- Kopiraittila 2022. *Tekijänoikeuden ABC*. Viitattu 18.5.2022. <https://kopiraittila.fi/wp-content/uploads/2019/01/ABC-FIN-WWW.pdf>
- Lehtipuu, Aira Maria 2022. *Suullinen tiedonanto* 9.5.2022.
- Maier, Simon 2012. *In Any Event: Top Tips on Managing any Corporate Event*. London: A & C Black.
- Mattila, Mattias 2021. *Kulttuurialasta tuli korona-ajan hylkiö, eivätkä taiteilijat koettele rajoituksia – asiantuntijan mukaan oikeuksiin kajoaminen on hyväksytty hiljaa*. Kulttuuri. Uutiset. Yle. Viitattu 31.5.2022. <https://yle.fi/uutiset/3-11755060>
- McSherry, Erika 2022. *Suullinen tiedonanto* 23.3.2022
- Mueller, John H. 1954. *Baroque: Is It Datum, Hypothesis, or Tautology?* *The Journal of Aesthetics and Art Criticism*, 12, no.4. Oxford University Press. Viitattu 29.5.2022. <https://www.jstor.org/stable/426903?seq>

- Music Finland 2022. Musiikkialan barometri 2022. Tutkimus. Viitattu 17.5.2022. <https://musicfinland.fi/fi/tutkimukset/musiikkialan-barometri-2022>
- Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2021. Kehittämistyön menetelmät: Uudenlaista osaamista liiketoimintaan (3.-7. painos). Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2004. Taide tarjolle, kulttuuri kaikille: vammaiset ja kulttuuri – toimikunnan ehdotus toimenpideohjelmaksi. Opetusministeriön julkaisuja 2004:9.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2021. Esittävän taiteen valtionosuuden piiriin hakeminen 2022 alkaen. Kulttuuri. Avustukset. Viitattu 14.5.2022. <https://okm.fi/-/esittavan-taiteen-valtiosuuden-piiriin-hakeminen-vuodesta-2022-alkaen>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2022. Esittävän taiteen valtionosuudet. Kulttuuri. Viitattu 28.5.2022. [Esittävä taide - OKM - Opetus- ja kulttuuriministeriö](https://okm.fi/-/esittava-taide-okm-opetus-ja-kulttuuriministerio)
- Otavan iso musiikkitietosanakirja 1981. Barokki. Tietosanakirja (3.painos). 1. osa. Helsinki: Otava.
- Suomen kulttuurirahasto 2019. Pirkanmaan cembalo. Uutinen. Viitattu 12.2.2022. <https://skr.fi/pirkanmaan-cembalo>
- Suomen kulttuurirahasto 2022. Taidetestaajat. Viitattu 28.5.2022. <https://skr.fi/hankkeet/taidetestaajat>
- Suomen Sinfoniaorkesterit ry 2018. Vierailu konsertissa ylittää kävijän odotukset. Kävijätutkimus. Viitattu 3.6.2022. https://www.sinfoniaorkesterit.fi/assets/statistics/Suomen_Sinfoniaorkesterit_ry_-_Kavijatutkimus_2018_Kavijat_tiedote_18012019.pdf
- Suomen Sinfoniaorkesterit ry 2022a. Vuosikertomus ja tilastot 2010. Viitattu 28.5.2022. https://www.sinfoniaorkesterit.fi/assets/statistics/Vuosikertomus_2010.pdf
- Suomen Sinfoniaorkesterit ry 2022b. Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n vuosikertomus 2019. Viitattu 28.5.2022. <https://www.sinfoniaorkesterit.fi/assets/statistics/Suosio-Vuosikertomus-2019.pdf>
- Suomen Sinfoniaorkesterit ry 2022c. Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n vuosikertomus 2021. Viitattu 28.5.2022. https://www.sinfoniaorkesterit.fi/assets/statistics/suosio_vuosikertomus_2021.pdf
- Sävelten maailma 1989. Barokki. Tietosanakirja. 1. osa. Helsinki: WSOY.
- Tampere Filharmonia 2022. Nettisivusto. Lapsille ja nuorille. Viitattu 30.5.2022. <https://www.tamperefilharmonia.fi/lapsille-ja-nuorille/nuorille-ja-opiskelijoille/>
- Tampereen kaupunki 2022. Tapahtumajärjestäjän opas. Tampere Finland. Viitattu 14.5.2022. [Tapahtumajarjestajan opas Tampere verkko.pdf](https://www.tampere.fi/media/1458476/Tapahtumajarjestajan_opas_Tampere_verkko.pdf)
- Teosto 2021. Teoston yleiset sopimusehdot. Viitattu 28.5.2022 https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/teosto/app/uploads/2020/11/17191853/teosto_yleiset_sopimusehdot_allmanna_villkor_1.1.2021.pdf
- Tuntematon konserttavieras 2022. Suullinen tiedonanto 30.4.2022.

- Vatka, Miia 2022. Festareiden peruuntumisesta vaiettu keikkakatastrofi – lukuisat esiintyjät taustajoukkoineen kärsivät: ”Suomessa puhutaan ennätyksistä”. Viihdeuutiset. Iltalehti 5.5.2022. Viitattu 22.5.2022. <https://www.iltalehti.fi/viihdeuutiset/a/0af5c22e-3c1d-49d5-8d71-0bb133b1e8eb>
- Väntänen, Sari & Rehnström, Tarja 2012. Vapaaehtoistyön merkitys. Teoksessa Iso-Aho, J. & Juhola, E. (toim.). Kulttuuria vapaaehtoistyönä. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, sarja F, katsauksia ja aineistoja. Viitattu 18.5.2022. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2014/12/kulttuuria-vapaaehtoistyona-2012.pdf>
- Wikisanakirja 2022. Roudata. Viitattu 28.5.2022. <https://fi.wiktionary.org/wiki/roudata>

HAASTATTELUT

Kajander, Laura 2022. Toiminnanjohtaja. Helsinki, 6.4.2022. Haastattelija: Carita Iltanen

Kartano, Outi 2022. Tuotantopäällikkö. Teams, 30.3.2022. Haastattelija: Carita Iltanen

Lehtipuu, Aira Maria 2022. Muusikko, lehtori. Tampere, 9.5.2022. Haastattelija: Carita Iltanen.

LIITTEET

LIITE 1 Tuotantomanuaali

PIRKANMAAN
BAROKKI

Tuotantomanuaali

1. OMISTAJA

- Vastuu tapahtuman järjestelyistä
- Idean alullepanija
- sopimusten allekirjoittaja

2. YLEISÖ

- Oikea yleisö
- Mielikuva konsertista
- Alkamis- ja loppumisaika
- Muutoksista tiedottaminen

3. YHTEISÖ

- Yhteisö mukaan tapahtuman järjestämiseen
- Joukkorahoitus
- Konserttijärjestelyt yhteisölle

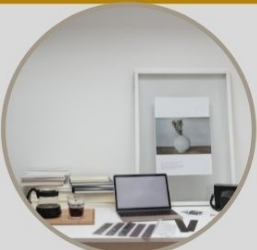
4. VIRANOMAINEN

- Ilmoitukset viranomaisille
- Vakuutukset (työtapaturma ja talkoolaisten vakuutus)
- Tietoturvasuus
- Teosto, jos uusia teoksia
- Turvallisuus

5. MEDIA

- Tiedotusvälineet
- Joukkotiedotusvälineet
- Sosiaalinen media
- Menovinkit, mediatiedotteet
- Markkinointi

Pirkanmaan Barokin

KONSERTTIPÄIVÄN KOKONAISUUS

TAKATILA

ESIINTYMIS-
LAVA

YLEISÖ

PIRKANMAAN
BAROKKI

Tuotantomanuaali

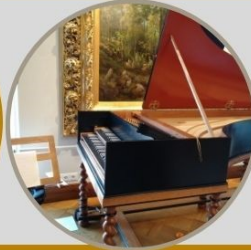

6. KUMPPANIT

- Apurahat
- Tuotantotuki
- Hakuajat kalenteriin

7. ALIHANKKIJAT

- Konserttipaikan tilavuokra
- Harjoitustila
- Cembalon kuljetus
- Konsertin taltiointi

8. VAPAAEHTOISET

- Mahdollistavat tapahtuman
- Sopivan vaativien tehtävien antaminen
- Perehdytä ja tiedota
- Ota tarpeeksi monta VE töihin

9. ESIINTYJÄT

- Miellyttävän ilmapiirin luominen
- Sopimukseen kirjataan oleelliset
- Takahuone vaatteiden vaihtoa varten
- Mahdollisuuksien mukaan evästä

TUOTANTOTIIMI

- Esituotanto, tuotanto ja jälkituotanto
- Purkupalaveri: mikä onnistui, mikä ei
- Avun pyytäminen tarvittaessa

[HTTP://PIRKANMAANBAROKKI.FI](http://pirkanmaanbarokki.fi)

OMISTAJA

PIRKANMAAN BAROKKI

- VASTUUSSA TAPAHTUMASTA
- ALLEKIRJOITTA SÖPIMUKSET
- TAPAHTUMAN IDEA, KENELLE TAPAHTUMA JÄRJESTETÄÄN JA KENEN EHDÖILLA

YLEISÖ

- OIKEAN YLEISÖN TAVOITTAMINEN
- MIELIKUVA TAPAHTUMASTA, MEDIAN
VAIKUTUS OLTAVA OIKEA
- YLEISÖN ODOTUSTEN SAAVUTTAMINEN
JA YLITTÄMINEN
- TYYTYVÄINEN ASIAKAS TULEE USEIN
UUDELLEEN KONSERTTIIN
- SOPIVA MÄÄRÄ YLEISÖÄ PAIKALLE
- ENNAKKOLIPUN OSTAMISEN SUJUVUUS
- MAHDOLLISIMMAN VÄHÄN JONOTTAMISTA
- AVULIAS HENKILÖKUNTA
- ALKU JA LOPPUAIKA HELPOTTAMAAN
ESIM. KULKEMISEN SUUNNITTELUA
- MAININNAT ESTEETTÖMYYDESTÄ

YHTEISÖ

- VERKOSTOMAINEN YHTEISÖ
AVUKSI TAPAHTUMAN
JÄRJESTÄMISESSÄ
- YHTEISÖLLISESSÄ
TAPAHTUMASSA OLLAAN
TASA-ARVOISIA
- TAPAHTUMALLA OLTAVA
RAKENNE VALMIINA
YHTEISÖN JÄRJESTÄESSÄ
- JOUKKORAHOITUS MUKAAN

VIRANOMAINEN

- ERILAISET ILMOITUKSET VIRANOMAISILLE
- VAKUUTUKSET: (VASTUUVAKUUTUS: TILA JA LAITTEET; TYÖTAPATURMAVAKUUTUS MUUSIKOILLE; TALKOOLAISVAKUUTUS VAPAAEHTOISILLE)
- TEOSTOILMOITUS ELLEI TEOSTEN SUOJA-AIKA OLE TÄYTTYNYT, 2 VIIKKOA KONSERTISTA
- TURVALLISUUS, MYÖS TIETOTURVA
- OMA TURVALLISUUSLOMAKE

MEDIA

- TIEDOTUSVÄLINEET, SOSIAALINEN MEDIA, JOUKKOVIESTIMET
- HYVÄ MEDIATIEDOTE KONSERTISTA LEHDISTÖLLE, ANNA NÄKÖKULMA
- JOS MAHDOLLISTA, YKSI IHMINEN HOITAMAAN TIEDOTUSTA
- NÄKYVYYS LEHDISTÖSSÄ AUTTAA MARKKINOINTIA
- VIESTI KANAVISSA, JOISSA YLEISÖ ON
- TEE YHTEISTYÖTÄ VAIKUTTAJIEN KANSSA
- KRIISIVIESTINTÄ

KUMPPANIT

- APURAHAT
- TUET
- HAE HYVISSÄ AJOIN
- TEE SUUNNITELMA, MISTÄ AIOT HAKEA
- KONSERTIN TILAAJAT

ALIHANKKIJAT

- EI SUORAA TYÖSUHDETTA TAPAHTUMAJÄRJESTÄJÄÄN
- OLE AJOISSA LIIKKEELLÄ
- KONSERTTITILAN VUOKRAUS
- HARJOITUSTILAN VUOKRAUS
- SOITINVUOKRAUS TARVITTAESSA
- KULJETUS: SOITTIMET, NUOTTITELINEET JA MUU TARPEELLINEN
- KONSERTIN VALOKUVAUS TAI VIDEOKUVAUS

VAPAAEHTOISET

- MAHDOLLISTAVAT KONSERTIT
- PEREHDYTETÄÄN TEHTÄVIIN JA OTETAAN HUOMIOON EDELLYTYKSET SEKÄ TOIVEET
- TIEDOTETAAN MUUTOKSISTA
- OVAT USEIN TAPAHTUMAN KASVOT YLEISÖLLE
- MIETI KUINKA KOHTELET VA, HÄN ON TÖISSÄ VAPAAEHTOISESTI → YSTÄVÄLLISYYS
- OTA TARPEEKSI MONTA VAPAAEHTOISTA TÖIHIN
- KIITOKSET TAPAHTUMAN JÄLKEEN

ESIINTYJÄT

- MUUSIKKOJEN KANSSA TEHDÄÄN SOPIMUKSET HYVÄKSYMÄLLÄ INFOKIRJE KONSERTISTA
- AIKATAULUT AJOISSA
- MUUTOKSISTA TIEDOTTAMINEN
- HYVÄ HENKI KONSERTTIPAIKALLE
- TAKATILA VAATTEIDEN VAIHTOA VARTEN
- EVÄSTÄ MAHDOLLISUUKSIEN MUKAAN, JOS ON PITKÄ PÄIVÄ
- TAKATILA RAUHOITETAAN MUUSIKOILLE
- PYYDETÄÄN ASIAKIRJAT PALKANMAKSUA VARTEN

TUOTANTOTIIMI

- SOVITAAN VASTUUT AJOISSA
- TUOTANNON VAIHEET:
ESITUOTANTO, TUOTANTO
JA JÄLKITUOTANTO
- PYYDÄ APUA, JOS ET TIEDÄ
TAI OSAA JOTAIN
- KONSERTIN JÄLKEEN
PURKUPALAVERI: MISSÄ
ONNISTUTTIIN , MISSÄ EI

PIRKANMAAN BAROKKI

TULEVAISUUDEN KEHITYSIDEAT

KONSERTTITOIMINNAN KEHITTÄMISEKSI

- VIESTINTÄSUUNNITELMA
- MARKKINOINTISUUNNITELMA
- VAPAAEHTOISTEN HANKINTA
- VUOSIKELLO TOIMINNASTA
- MAHDOLLISTEN SPONSORIEN
HANKINTA

